

Kaskisten kaupungin **varhaiskasvatussuunnitelma**

Hyväksytty Sivistyslautakunnan kokouksessa x.x.2019

Sisällys

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet	3
Varhaiskasvatus Kaskisissa	5
Kaskisten varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen	6
Monialainen yhteistyö Kaskisten varhaiskasvatuksessa	6
Kehityksen ja oppimisen tuen järjestämisen käytännöt	8
Yhteistyö vanhempien kanssa	11
Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma	14
Kaskisten kaupungin varhaiskasvatuksen erityispiirteet	16
Pieni päiväkotipiiri pienessä kaupungissa	16
Kaksikielisyys (kaksikielisen varhaiskasvatuksen toteuttaminen).....	16
Meri, metsä ja luonto ovat lähellä ja tärkeitä	16
Varhaiskasvatuksen arvoperusta	17
Miten lapsi oppii? (varhaiskasvatuksen oppimiskäsitys)	18
Kasvatusta, opetusta ja hoitoa	19
Varhaiskasvatuksen toiminnassa pyritään vahvistamaan lasten laaja-alaista osaamista	19
Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri	21
Kaskisten varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt	23
Pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen	24
Leikki kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin lähteenä	27
Pedagogisen dokumentoinnin periaatteita ja käytäntöjä	28
Oppimisen alueiden tavoitteet ja sisällöt	28
Kielten rikas maailma	31
Ilmaisun monet muodot	32
Minä ja meidän yhteisömme.....	34
Tutkin ja toimin ympäristössäni	35
Kasvan, liikun ja kehityn	36
Kaksikielinen varhaiskasvatus	37
Kaskisten varhaiskasvatuksen toiminnan arviointi	40

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Kaskisten kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma perustuu valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden laatimista ohjaa erityisesti varhaiskasvatuslaki, jossa säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen sekä varhaiskasvatuksen tavoitteista. Esiopetus on osa varhaiskasvatusta ja sitä ohjaa Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tehtävänä on tukea ja ohjata varhaiskasvatuksen järjestämistä, toteuttamista ja kehittämistä sekä edistää laadukkaan ja yhdenvertaisen varhaiskasvatuksen toteutumista Suomessa.

Varhaiskasvatussuunnitelmakokonaisuus on kolmitasoinen. Se koostuu valtakunnallisesta varhaiskasvatussuunnitelman perusteista, paikallisista varhaiskasvatussuunnitelmista (tämä Kaskisten varhaiskasvatussuunnitelma) sekä jokaiselle lapselle tehtävästä lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta eli vasusta.

Mitä varhaiskasvatus on?

Varhaiskasvatus tapahtuu yleisimmin päiväkodissa tai perhepäivähoidossa ja se on osa suomalaista koulutusjärjestelmää. Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Huoltajilla on ensisijainen vastuu lasten kasvatuksesta. Varhaiskasvatus tukee ja täydentää kotien kasvatustehtävää ja vastaa omalta osaltaan lasten hyvinvoinnista. Jokaisella lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen ja se mahdollistaa vanhempien osallistumisen työelämään tai opiskeluun. Kunta on velvollinen järjestämään varhaiskasvatusta niin laajasti ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa on tarvetta. Kunnan käytettävissä tulee olla varhaiskasvatuksessa esiintyvää tarvetta vastaavasti erityislastentarhanopettajan palveluja. Kunnan on myös huolehdittava siitä, että Varhaiskasvatusta kehitetään inklusioperiaatteen mukaisesti. Kaikki lapset voivat osallistua yhdessä varhaiskasvatukseen esimerkiksi tuen tarpeista, vammaisuudesta tai kulttuurisesta taustasta riippumatta.

Varhaiskasvatustalain mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on

- 1) edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia;
- 2) tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista;
- 3) toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset;
- 4) varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö;
- 5) turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä;
- 6) antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa;
- 7) tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmetyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä;
- 8) kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen;
- 9) varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin;
- 10) toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä.

Varhaiskasvatus Kaskisissa

Kaskisissa varhaiskasvatusta tarjotaan 40-paikkaisessa päiväkoti Ankkurissa sekä yhdessä perhepäiväkodissa. Tämä Kaskisten varhaiskasvatussuunnitelma koskee sekä **päiväkoti- että perhepäivähoitoa**. Varhaiskasvatusta toteutetaan Kaskisissa Päiväkoti Ankkurissa sekä suomen- että ruotsinkielellä. Perhepäivähoidossa varhaiskasvatus on suomenkielistä. Päiväkodissa toteutuu luonnollinen kielikylpy ja esim. lauluhetkillä lauletaan sekä suomen- että ruotsinkielisiä lauluja.

Varhaiskasvatusta järjestetään Kaskisissa vanhempien tarvitsemaan aikaan. Pääsääntöisesti päiväkoti on auki kello 6.30 – 16.30. Vuorohoitoa (iltaisin, öisin, viikonloppuisin ja arki- ja juhlapyhinä) järjestetään tarpeen mukaisesti lapselle, joka tarvitsee sitä vanhemman tai huoltajan työssäkäynnin tai opiskelun vuoksi. Varhaiskasvatukseen haetaan päiväkotiin palautettavalla hakemuksella. Jos vanhemmat eivät ole työssä, yrittäjiä tai opiskelemassa lapsen on mahdollista olla varhaiskasvatuksessa päiväkodissa 20 tuntia viikossa. Lapsi voi olla varhaiskasvatuksessa enemmänkin, jos se on tarpeen lapsen kehityksen, tuen tarpeen tai perheiden olosuhteiden takia taikka on muutoin lapsen edun mukaista. Päiväkodissa toimivat myös suomen- ja ruotsinkieliset esiopetusryhmät. Esiopetukseen haetaan omalla hakemuksella.

Päiväkoti Ankkuri	Perhepäivähoito
Simpukat alle 3-vuotiaat (12 paikkaa) Mustekalat 3-5-vuotiaat (24 paikkaa) Merihevoset suomenkielinen esiopetus Delfiner ruotsinkielinen esiopetus Lisäksi koululaisten aamupäivähoito klo 9 saakka.	4 kokopäivähoitolasta (yli 25h/viikko) Hoito tapahtuu perhepäivähoitajan kotona.

Varhaiskasvatuksessa aloittaminen

Yhteistyö vanhempien kanssa on erityisen tärkeää kun lapsi aloittaa varhaiskasvatuksessa. Henkilökunnan ja erityisesti päiväkodin johtajan kanssa voi keskustella siitä mikä toimintamuoto (päiväkoti, perhepäivähoito) olisi lapselle paras vaihtoehto. Vanhempien toiveita kuunnellaan. Perhepäivähoito on kodinomaista ja sinne pyritään ohjaamaan alle 3-vuotiaita kokopäivähoitoa tarvitsevia lapsia. Hoito siellä tapahtuu suomenkielellä. Vanhemman on myös mahdollista käydä tutustumassa sekä päiväkotiin, että perhepäivähoitoon. Varhaiskasvatuksen aloitus suunnitellaan aina yhdessä vanhempien kanssa. Ennen varsinaisen hoidon aloittamista pyritään siihen, että noin viiden päivän ajan lapsi tutustuu varhaiskasvatukseen. Aluksi ollaan paikalla yhdessä vanhemman kanssa, sitten lapsi jää lyhyeksi aikaa yksin ja lopuksi vähän pidemmäksi aikaa. Tutustumisessa on tärkeä huomioida lasten yksilöllisyys.

Kaskisten varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen

Kaskisten varhaiskasvatussuunnitelma on laadittu sekä suomen- että ruotsinkielellä. Varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen ovat osallistuneet päiväkodin sekä perhepäivähoidon henkilökunta. Henkilökunta on yhteisessä suunnittelupäivässä tuonut esiin ajatuksiaan erityisesti Kaskisten varhaiskasvatuksen erityispiirteistä ja toimintaperiaatteista. Perhepäivähoitajan kanssa on tarkennettu erityisesti perhepäivähoitoon liittyviä asioita. Suunnitelma on käyty läpi henkilökunnan kanssa ja sitä on ollut mahdollista kommentoida. Jatkossa kaikkia kohtia pyritään tarkentamaan ja arvioimaan.

Vanhemmilla on ollut mahdollisuus tuoda omia näkemyksiään varhaiskasvatukseen päiväkodin vanhempainillassa syksyllä 2018. Perhepäivähoitossa vanhemmille tehdään keväällä 2019 kysely, jossa he saivat kertoa palautetta ja toiveitaan.

Kehitämme toimintavuonna 2018-2019 lasten osallisuutta varhaiskasvatuksessa ja sen jälkeen kehitämme varhaiskasvatussuunnitelmaa niin, että lasten mielipiteet toiveet ja ajatukset näkyvät vielä enemmän tässä suunnitelmassa. Nyt lapsilta on pyydetty palautetta marraskuussa 2018.

Kaskisten varhaiskasvatussuunnitelma on tehty valtakunnallisten varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden ohjeiden mukaisesti. Tähän suunnitelmaan ei ole kuitenkaan liitetty kaikkia valtakunnallisen suunnitelman asioita, vaan siitä on poimittu tärkeimmät asiat tiivistetysti ja lisätty paikallinen näkemys. Tämä siksi, että Kaskisten oma suunnitelma olisi mahdollisimman selkeä ja luettava. Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma (hyväksytty 19.12.2018) löytyy seuraavan linkin takaa

https://www.oph.fi/saadokset_ ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ ja_ tutkintojen_ perusteet/varhaiskasvatus/perusteet

Monialainen yhteistyö Kaskisten varhaiskasvatuksessa

Yhteistyö esiopetuksen ja perusopetuksen kanssa

Kaskisten varhaiskasvatussuunnitelman laadinnassa on huomioitu Kaskisten seutukunnalliset esiopetuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelmat. Nämä suunnitelmat on laadittu yhteistyössä Kristiinan kaupungin ja Karijoen kanssa. Varhaiskasvatussuunnitelma on laadittu tiiviissä yhteistyössä esiopetuksen edustajien kanssa ja myös perusopetuksen edustajien kanssa on varmistettu jatkumo varhaiskasvatuksesta perusopetukseen. Suurin osa lapsista siirtyy päiväkodin mustekalojen ryhmästä esiopetukseen, joka on päiväkodissa. Kaskisten suomenkielinen ja ruotsinkielinen koulu ja päiväkotitoimivat fyysisesti lähellä toisiaan ja yhteistyö henkilökunnan välillä on helppoa ja luontevaa. Kaskisten varhaiskasvatussuunnitelmaa tehtäessä on huomioitu myös molempien koulujen omat suunnitelmat lukuvuodelle 2018-2019. Lapsen siirtyessä esiopetuksesta kouluun on olemassa tiedonsiirtoon liittyvä toimintatapa. Päiväkodinjohtaja kuuluu oppilashuollon ohjausryhmään.

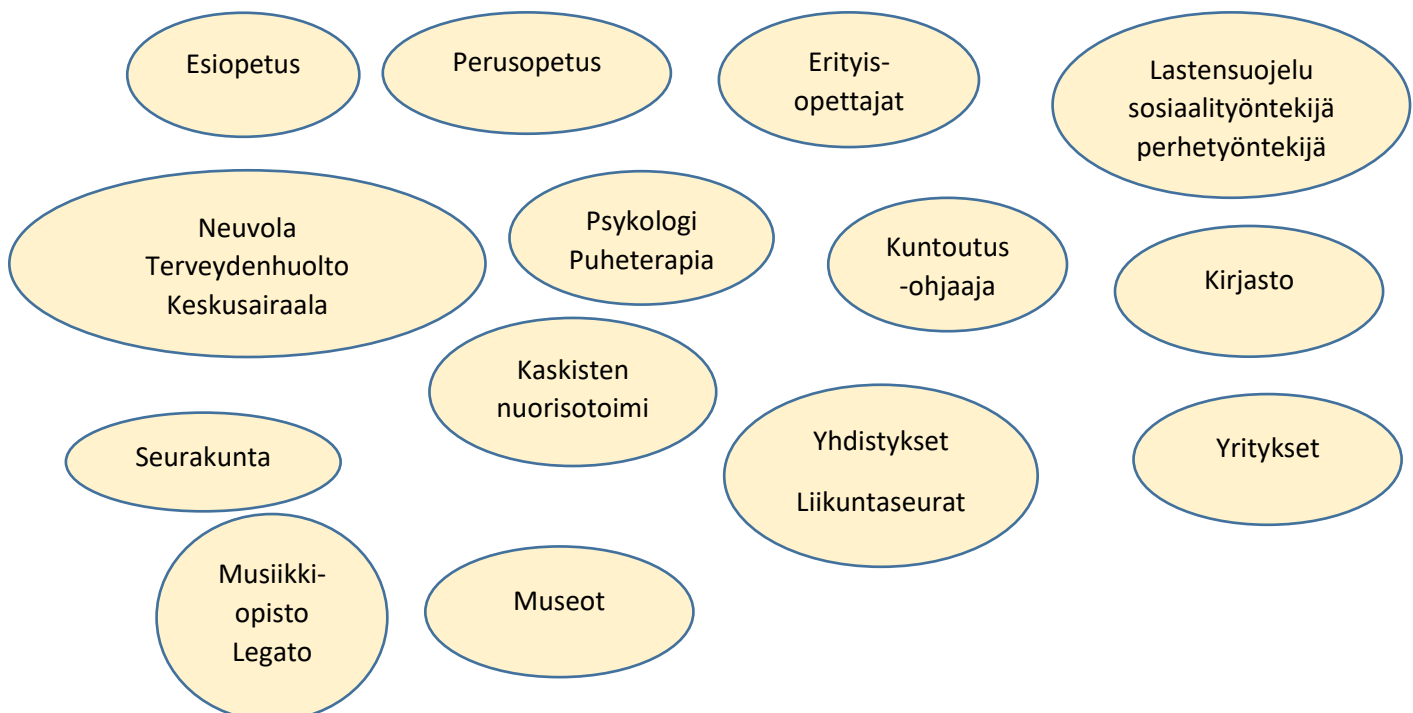
Yhteistyö sosiaali- ja terveystoimen asiantuntijoiden sekä muiden yhteistyökumppanien kanssa

Varhaiskasvatuksessa tehdään yhteistyötä neuvolan, lastensuojelun sekä muiden terveydenhuollon ja sosiaalipalvelujen toimijoiden kesken. Yhteistyön merkitys korostuu, kun jollain tahoista herää huoli lapsen kehityksestä tai hyvinvoinnista tai kun lapsen tukea suunnitellaan ja järjestetään. Kaskisissa kokoontuu säännöllisesti pikkulasten tiimi, jossa ovat mukana sivistysjohtaja, perusturvajohtaja, päiväkodin johtaja, varhaiskasvatuksen erityisopettajat, puheterapeutti, psykologi, terveydenhoitaja, perhe- ja sosiaalityöntekijä. Tiimissä sovitaan yhteisistä toimintaperiaatteista mm. psykologi- tai puheterapiapalveluiden osalta, voidaan konsultoida lapsiin liittyvää huolta ja edistää kaskislaisten alle kouluikäisten lasten hyvinvointia. Tiimin tavoitteina ovat varhaisen tuen mukainen palveluiden kartoittaminen ja monitoimijainen palvelutarpeen arviointi. Lisäksi tiimissä syvennetään henkilöstön osaamista ja verkostoitumista. Kaskisten varhaiskasvatussuunnitelma on käsitelty pikkulastentiimissä ja kaikilla toimijoilla on ollut mahdollisuus kommentoida sitä.

Neuvolassa lapsen laajaan terveystarkastukseen sisältyy varhaiskasvatuksen henkilöstön arvio alle kouluikäisen lapsen selviytymisestä ja hyvinvoinnista. Tämä pyydetään aina vanhemman luvalla. Varhaiskasvatuksen henkilökunta voi puhelimitse kysyä konsultointiapua lasten sairauksiin ym. liittyen.

Suunnitelman tekemisessä on huomioitu K5-alueen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. http://www.kviisi.fi/attachments/article/427/FINAL_Lasten_ja_nuorten_suunnitelma.pdf sekä K5 alueen kotouttamisohjelma vuosille 2017-2020. <https://docplayer.fi/104715533-K5-alueen-maahanmuuttajien-kotouttamisohjelma.html>

Yhteistyötahoja Kaskisten varhaiskasvatuksessa:

Kehityksen ja oppimisen tuen järjestämisen käytännöt

Varhaiskasvatukseen mukaan jokaisen lapsen tuen tarve tulee tunnistaa ja lapselle tulee järjestää tarkoituksenmukaista tukea tarpeen ilmettyä. Riittävän aikaisella ja oikein kohdennetulla tuella voidaan edistää lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Samalla voidaan ehkäistä lapsen ongelmien syntymistä, kasvamista ja monimuotoistumista. Lapsen kannalta on tärkeää, että tuki muodostaa johdonmukaisen jatkumon varhaiskasvatuksen aikana sekä lapsen aloittaessa esiopetuksen.

Tuen järjestämisen lähtökohtana ovat lapsen vahvuudet sekä oppimiseen ja kehitykseen liittyvät tarpeet. Kehityksen ja oppimisen tuki rakentuu lasten yksilöllisiin tarpeisiin vastaamisesta sekä yhteisöllisistä ja oppimisympäristöihin liittyvistä ratkaisuista. Varhaiskasvatuksessa huolehditaan siitä, että jokainen lapsi kokee itsensä hyväksytyksi omana itsenään sekä ryhmän jäsenenä. Kannustamalla lasta ja antamalla hänelle mahdollisuuksia onnistumisen kokemuksiin tuetaan lapsen myönteisen minäkuvan kehittymistä.

Varhaiskasvatusta toteutetaan inklusion periaatteiden mukaisesti. Inklusio tarkoittaa, että lapsen kehityksen ja oppimisen tuki järjestetään osana varhaiskasvatuksen päivittäistä toimintaa eli tuki annetaan ensisijaisesti erilaisin joustavin järjestelyin lapsen omassa päiväkotitai perhepäivähoitoryhmässä. Lapsen edun vaatiessa tukea voidaan järjestää myös osittain tai kokonaan erityisryhmässä. Yhteistyössä huoltajien kanssa voidaan myös sopia, että lapsi siirtyy päiväkotiin säännölliseen varhaiskasvatukseen saadakseen tarvitsemaansa tukea.

Lapsen tarvitsema tuki kirjataan päiväkodissa tai perhepäivähoidossa olevan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Siihen kirjataan lapsen kehityksen ja oppimisen tukeen liittyvät vastuut ja työnjako, tukitoimenpiteet sekä niiden toteuttamistapa ja arviointi.

Kehityksen ja oppimisen tuki toteutetaan yhteistyössä

Huoltajan kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu erityisesti, kun lapsella on tuen tarvetta. Huoltajaan ollaan yhteydessä heti, kun lapsella ilmenee kehityksen tai oppimisen haasteita tai henkilöstöllä herää huoli lapsen hyvinvoinnista. Huoltajan kanssa keskustellaan tuen saamisen mahdollisuudesta ja tuen keskeisistä periaatteista. Hänen kanssaan sovitaan lapselle annettavasta tuesta ja tuen toteuttamisen muodoista. Lapsi osallistuu yhteistyöhön tarkoituksenmukaisella, ikäänsä ja kehitysvaiheeseensa sopivalla tavalla. Huoltajalle annetaan tietoa lasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojen saannista ja niiden luovuttamisesta sekä salassapidosta. Lapsen tuen tavoitteet voidaan saavuttaa parhaiten silloin, kun kaikki osapuolet osallistuvat yhteistyöhön. Varhaiskasvatuksessa lapsi saa tarvitsemaansa kehityksen ja oppimisen tukea etunsa mukaisesti, vaikka huoltajat eivät sitoutuisikaan yhteistyöhön.

Lapsen tuen tarpeen havaitsemisessa sekä tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa yhteistyö lapsen, huoltajan, varhaiskasvatuksen opettajan, varhaiskasvatuksen erityisopettajan sekä varhaiskasvatuksen muun henkilöstön kanssa on tärkeää. Tuen tarpeen havainnointi ja tuen antaminen kuuluvat koko henkilöstölle heidän koulutuksensa, työnsä ja vastuidensa mukaan.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijat osallistuvat tarpeen mukaan lapsen tuen suunnitteluun toteutukseen ja arviointiin. Lapsi voi saada tukea myös muiden lapsia ja perheitä koskevien palvelujen kautta, kuten lastenneuvolasta, kasvatus- ja perheneuvolasta tai vammaispalveluista. On tärkeää, että paikalliset lasten ja perheiden palvelut muodostavat tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden lapsen tuen järjestämisessä

Monialaista yhteistyötä ohjaa lapsen edun ensisijaisuus. Yhteistyökäytännöt ja periaatteet tulee sopia lastenneuvolan, lastensuojelun, kasvatus- ja perheneuvolan ja muiden sosiaalitoimen palvelujen kanssa niitä tilanteita varten, joissa neuvotellaan lapsen asioista tai edellytetään viranomaisten puuttumista.

Monialainen yhteistyö toteutetaan ensisijaisesti huoltajan suostumuksella. Yhteistyötä tehtäessä tulee noudattaa tietojen antoa ja tietojen vaihtoa koskevia säännöksiä.

Varhaiskasvatusta järjestetään myös erikoissairaanhoidon piirissä. Varhaiskasvatuspalvelujen ja sairaalan tai muun laitoksen keskinäisellä yhteistyöllä varmistetaan varhaiskasvatuksen jatkuvuus lapsen kunnon ja jaksamisen mukaisesti. Erityistä huomiota kiinnitetään lapsen turvallisten ihmissuhteiden säilymiseen.

Vaikeasti vammaiset ja sairaat lapset voivat tarvita pidennettyä oppivelvollisuutta. Päätös pidennetyn oppivelvollisuuden aloittamisesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Lapsen huoltajalle tulee antaa ajoissa tietoa pidennetyn oppivelvollisuuden toteuttamiseen liittyvistä seikoista. Pidennettyyn oppivelvollisuuteen liittyvistä päätöksistä ja toteuttamisen vaihtoehdoista määrätään Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa.

Tuen toteuttaminen varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksen tuki voi sisältää pedagogisia, rakenteellisia ja hyvinvointia tukevia muita järjestelyjä. Ensimmäiseksi tarkastellaan käytössä olevia toimintatapoja ja oppimisympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta lapselle. Tarkastelun pohjalta arvioidaan, voidaanko näitä muuttamalla toteuttaa lapselle paremmin sopivia pedagogisia ratkaisuja. Arvioinnin ja sen pohjalta tapahtuvan tuen suunnittelun on hyvä perustua riittävän monialaiseen asiantuntemukseen. Lapsen tuen tarve voi olla lyhytaikaista ja vähäistä. Silloin voi riittää yksittäinen tuen muoto tai järjestelyt, joilla tilanteeseen vaikutetaan mahdollisimman nopeasti ja varhaisessa vaiheessa. Osa lapsista tarvitsee enemmän ja säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tuen muotoja toisiaan täydentävinä. Kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukeminen edellyttää jatkuvaa havainnointia, dokumentointia ja arviointia lapsen tuen tarpeista ja toimenpiteiden vaikutuksista ja riittävydestä.

Pedagogiset järjestelyt ja erilaiset työtavat, jotka tukevat kaikki lapsia

- *laadukas varhaiskasvatus, joka tukee lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia
- *suunnitelmallinen toiminnan eriyttäminen, ryhmien joustava muuntelu ja oppimisympäristöjen muokkaaminen
- *Selkeä päiväjärjestys ja päivittäisten toimintojen rytmittäminen
- *Jatkuva havainnointi ja dokumentointi

Erityisiä pedagogisia järjestelyjä

- * työtapoja ja oppimisympäristöjä muunnellaan lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaan.
- *varhaiskasvatuksen erityisopettajan konsultoiva tai jaksottainen tuki
- *lapsikohtainen ohjaaminen
- *tulkitsemis- ja avustamispalvelut
- *erityisten apuvälineiden sekä tieto- ja viestintäteknologian käyttö.
- *viittomien ja kuvien käyttö tai muu kielen ja kommunikoinnin tukeminen

Rakenteellisia järjestelyjä

- *ryhmän lapsimäärän pienentäminen sekä henkilöstön mitoitukseen tai rakenteeseen liittyvät ratkaisut.

Hyvinvointia tukevia muita järjestelyjä

- *sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijoiden antama ohjaus ja konsultaatio.

Kun tuen tarve johtuu lapsen vaikeasta vammasta, sairaudesta, kehityksen viivästyvästä tai sosioemotionaaliseen kehitykseen liittyvästä tuen tarpeesta, tarvitsee lapsi yleensä kokoaikaista, jatkuvaa ja yksilöllistä tukea. Tällöin lapsella on usealla kehityksen osa-alueella haasteita tai jollakin alueella erittäin suuri tuen tarve. Lapsen kehityksen ja oppimisen tuki vertaisryhmässä edellyttää suunnitelmallisuutta, erityisosaamista sekä mahdollisesti erilaisia järjestelyjä tai apuvälineitä. Lapsi tarvitsee apua ryhmässä toimimiseen, toiminnallista eriyttämistä sekä aikaa perustaitojen harjoitteluun. Tällöin tuki voi edellyttää henkilöstön erityispedagogisen tai sairaanhoidollisen osaamisen vahvistamista tai monialaista yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijoiden kanssa.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma tuen aikana

Lapsen tarvitsema tuki, tukitoimenpiteet ja niiden toteuttaminen sekä niihin liittyvät vastuut ja työnjako kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Sen laadinnasta ja arvioinnista vastaa varhaiskasvatuksen opettaja ja/tai varhaiskasvatuksen erityisopettaja yhteistyössä muun henkilöstön ja lapsen huoltajan kanssa. Huoltajan ja lapsen osallisuutta suunnitelman laatimisessa ja arvioinnissa tuetaan. Lapsen mielipide selvitetään ja huomioidaan suunnitelmaa laadittaessa ja sitä arvioitaessa. Tuen toteutumista arvioidaan ja suunnitelma tarkistetaan vähintään kerran vuodessa. Annetun tuen vaikuttavuutta tulee arvioida säännöllisesti, ja suunnitelmaa tulee muuttaa tarpeen mukaan. Toiminnan tavoitteiden saavuttaminen tulee kirjata ja tavoitteita muuttaa uutta tarvetta vastaavaksi. Suunnitelmasta tulee ilmetä, jos tuen tarve ja toimenpiteet ovat päättyneet. Tuen tarve arvioidaan aina lapsen aloittaessa esiopetuksen. Esiopetukseen osallistuvan lapsen kasvun ja oppimisen tuesta määrätään esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa.

Kun lapsi saa kehitykseensä ja oppimiseensa tukea, hänen varhaiskasvatussuunnitelmaansa tulee kirjata myös seuraavat asiat:

Pedagogiset ja rakenteelliset ratkaisut

- oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut
- henkilöstön mitoittamiseen ja ryhmärakenteeseen liittyvät ratkaisut
- lapsen tukeen liittyvät ratkaisut esimerkiksi, toiminnan eriyttäminen, lapsikohtainen ohjaaminen, pienryhmätoiminta tai viittomien ja kuvien käyttö
- tulkitsemis- ja avustamispalvelut sekä apuvälineiden käyttö

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- yhteistyö lapsen ja huoltajan kanssa
- lapsen tuen toteuttamisen vastuut
- erityisasiantuntijoiden, kuten varhaiskasvatuksen erityisopettajan palvelujen käyttö
- sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijoiden antama ohjaus ja konsultaatio
- mahdollisten kuljetusten järjestelyt ja vastuut

Tuen seuranta ja arviointi

- tavoitteiden toteutumisen seuranta
- tukitoimien vaikutusten arviointi sekä arviointiajankohdat.

Kehityksen ja oppimisen tuen käytännöt Kaskisten varhaiskasvatuksessa

Ajan tasalla olevat lasten varhaiskasvatussuunnitelmat, joihin kirjataan tarvittaessa myös lapsen kehityksen ja oppimisen tuki.

Varhainen tukeminen eli lasta tuetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa omassa tyhmissä.

Kun huoli herää asia otetaan puheeksi vanhempien kanssa. Avoimuus ja luottamuksellisuus vuorovaikutussuhteissa.

Jos sinulla vanhempana herää huoli. Puhu asiasta rohkeasti päiväkodin henkilökunnalle ja mietitään yhdessä miten asiassa edetään.

Yhteistyö ja keskusteleminen päiväkodin työntekijöiden välillä.

Moniammatillinen yhteistyö ja tuki

- * Suomen- ja ruotsinkieliset varhaiskasvatuksen erityisopettajat säännöllisesti päiväkodissa.
- * Konsultaatioapu ja palveluiden kartoitus pikkulasten tiimissä.
- * Lasten neuvola
- * Psykologipalvelut
- * Puheterapiapalvelut

Huomioidaan kaksikielisyys ja monikulttuurisuus.

Arvioinnin käytännöt

- * Kaikille 3-vuotiaille tehdään KETTU-testit (puheen ja kielentaitojen arviointimenetelmä)
- * Esikoulutesti. Tarkastellaan lapsen kouluvalmiutta ja tuetaan oppimista.

Yhteistyö vanhempien kanssa

Vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön perustana on ajatus, että huoltajilla on ensisijainen vastuu lasten kasvatuksesta. Varhaiskasvatus tukee ja täydentää kotien kasvatustehtävää. Henkilöstön tehtävänä on luoda luottamuksellinen suhde lapseen ja vanhempiin. Huoltajien ja vanhempien välinen yhteistyö tuo lasten elämään turvaa ja jatkuvuutta. Avoin, arvostava ja tasavertainen kohtaaminen on tärkeää.

Henkilökunta kertoo päivittäin vanhemmille lapsen päivittäisistä tapahtumista ja kokemuksista. Kannustavat ja lapsen kehitystä myönteisesti kuvaavat viestit ovat tärkeitä. Huoltajan ja henkilökunnan havaintojen jakaminen luovat pohjan lapsen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnin turvaamiselle. Päiväkodin toiminnasta jaetaan tietoa joko ilmoitustauluilla tai kotiin jaettavien viikko-ohjelmien kautta. Päiväkodilla on omat facebook-sivut, joilla kerrotaan päiväkodin toiminnasta yleisellä tasolla. Perhepäivähoitaja näkee päivittäin kaikki vanhemmat ja tiedottaa

asioista keskustelemalla. Lisäksi perhepäivähoitajalla on omat facebook-sivut, joilla hän kertoo toiminnastaan.

Jokaiselle lapselle laaditaan varhaiskasvatussuunnitelma, jonka pohjalta suunnitellaan ryhmän toimintaa. Tästä kerrotaan lisää kohdassa lapsen varhaiskasvatussuunnitelma. Vanhempien on hyvä kertoa varhaiskasvatuksen henkilökunnalle jos hän kokee huolta lapsesta, tämän kasvusta ja kehityksestä tai jos lapsen elämässä on tapahtunut jotain, joka voi vaikuttaa hänen käyttäytymiseensä.

Varhaiskasvatussuunnitelman laatimista varten vanhemmilta pyydettiin vanhempainillassa syksyllä 2018 palautetta päiväkodin toiminnasta. Eryteisesti henkilökunta sai paljon positiivista palautetta, mutta kehittämiskohteitakin löytyi. Vanhempien kehittämistoiveet huomioidaan tässä varhaiskasvatussuunnitelmassa. Vanhemmilta pyydetään jatkossakin palautetta toiminnasta vuosittain.

Mikä on hyvin päiväkodissa?	Mitä pitäisi kehittää?
<p>Hyvät ”tädit”. Tuntee aina lapsen kanssa tervetulleeksi kun otetaan hyvin vastaan</p> <p>Kaikki henkilökunnasta ovat kilttejä lapsille, ihan kuin olisivat omia.</p> <p>Mukava henkilökunta.</p> <p>Ihanat hoitajat.</p> <p>Teette parhaanne meidän lasten viihtymiseksi päiväkodissa ja hän tulee sinne iloisena.</p> <p>Aivan mahtava henkilökunta</p> <p>Henkilöstöä on riittävästi.</p> <p>Lapset tykkävät tulla päiväkotiin. Lapsi tykkää olla päiväkodissa. Lapset tuntuvat tyytyväisiltä. Lapsi tulee iloisena päiväkotiin joka päivä.</p> <p>Kaksikielisyys. Tvåspråkighet. Hyvää toimintaa</p> <p>Ei-sokeri kampanja</p>	<p>Henkilökunnan pula/vajaus Huoli henkilöstöpulasta.</p> <p>Kun lasta tullaan hakemaan olisi kiva, että henkilökunta kertoisi lapsen päivästä kuinka on mennyt. Henkilökunta tuntuu välillä kiireiseltä.</p> <p>Olisi tärkeä, että aluksi pienten puolella aina yksi hoitaja ottaisi uuden lapsen vastaan.</p> <p>Välillä on tuntunut, että perheitä kohdeltaisiin eriarvoisesti. Toisia hädin tuskin tervehditään ja toisille ollaan mielin kielen.</p> <p>Terveellistä ruokaa. Ruoan maistuvuus, laatu ja uudistaminen.</p> <p>Jos on aivan pakko keksiä niin informaation kulku.</p> <p>Uusia kunnon tiloja kaivataan kovasti</p> <p>Leikkipaikka ulkona.</p> <p>Iso miinus kaikille, jotka eivät noudata kielletty ajosuunta liikennemerkkiä päiväkodin vieressä.</p>

Että sokerikampanjan myötä otettiin käyttöön linja ettei syntymäpäivänä tuoda herkkuja päiväkotiin. Hygieniaan puuttuminen	
---	--

Vanhemmat saivat vanhempainillassa kertoa toiveitaan päiväkodin toimintaan ja erityispiirteisiin. Kaikki paikalla olevat vanhemmat saivat viisi helmeä ja pudottaa ne purkkeihin sen mukaan mitä toivovat toiminnalta päiväkodissa. Vanhempien toiveet on huomioitu tässä varhaiskasvatussuunnitelmassa erityisesti seuraavissa paikallisissa luvuissa: varhaiskasvatuksen erityispiirteet, kasvatus, opetus ja hoito, laaja-alaisen osaamisen osa-alueet, varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri, oppimisympäristöt ja oppimisen alueet.

Päiväkodin toiminta ja erityispiirteet		Vanhempien antamat pisteet
Kaksikielisyys	Tvåspråkighet	21
Hyvät tavat, Käyttäytyminen	Bra vanor, uppförande	19
Tunnetaidot	Sociala färdigheter	18
Käden taidot, askartelu	Handarbete, pyssel	17
Liikunta	Motorik, Gymnastik	16
Metsä ja luonto	Skogen och naturen	14
Ilmaisu/Esiintyminen	Uttrycka sig/Upträda	13
Musiikki	Musik	13
Kirjat, Lukeminen	Bäcker, läsning	12
Eri kulttuurit	Olika kulturer	7
Tutustuminen Kaskisiin	Bekanta sig med Kaskö	6
Leikkiminen	Fri Lek	6
Tieto- ja viestintäteknologia	Mediakunskap	1

Lisäksi vanhemmat kirjoittivat vanhempainillassa päiväkodin lapsille pieniä kirjeitä. Näitä luetaan lapsille lauluhetkien yhteydessä.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma

Varhaiskasvatuksessa olevalla lapsella on varhaiskasvatusturva lain turvaama oikeus saada suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Näiden toteuttamiseksi **laaditaan jokaiselle päiväkodissa ja perhepäivähoidossa olevalle lapselle varhaiskasvatussuunnitelma, josta käytetään tässä jatkossa nimeä lapsen vasu.**

Lapsen vasu laaditaan lapsen aloitettua päiväkodissa tai perhepäivähoidossa. Henkilöstö laatii suunnitelman yhteistyössä huoltajan kanssa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaprosessiin sisältyy eri vaiheita. Prosessiin osallistuvat lapsen opetuksesta, kasvatuksesta ja hoidosta vastaavat henkilöt yhdessä huoltajan ja lapsen kanssa. Päiväkodeissa lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisesta ja arvioinnista vastaa varhaiskasvatuksen opettajaksi kelpoinen henkilö. Varhaiskasvatuksen sosionomin osaamista voidaan hyödyntää erityisesti lasten ja perheiden palvelujärjestelmän tuntemuksen osalta. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuu lapsen tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden tai niiden toteuttamisen arviointiin tarpeen mukaan. Varhaiskasvatuksen opettajan asiantuntijuutta voidaan käyttää perhepäivähoidossa olevan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa tehtäessä.

Suunnitelmaan kirjattavat tavoitteet asetetaan pedagogiselle toiminnalle eli mietitään millaisilla tavoitteilla ja toimenpiteillä lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia voidaan varhaiskasvatuksessa tukea. Lasten vasuista nousevat tavoitteet otetaan huomioon lapsiryhmän toiminnan suunnittelussa, oppimisympäristöjen ja toimintakulttuurin kehittämisessä. Lapsen mielipide ja toiveet tulee selvittää ja huomioida lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaprosessissa. Henkilöstön vastuulla on etsiä sopivat keinot lapsen näkökulmien selvittämiseksi.

Lapsen vasuun kuvataan lapsen osaaminen, vahvuudet, kiinnostuksen kohteet sekä yksilölliset tarpeet. On tärkeää, että lapsen huoltajan ja henkilöstön havainnot ja näkemykset lapsen kehityksen ja oppimisen vaiheista sekä ryhmässä toimimisesta otetaan huomioon lapsen vasussa. Suunnitelmaa laadittaessa huomioidaan myös lapsen kielellinen, kulttuurinen ja katsomuksellinen tausta. Suunnitelmaa laadittaessa tai päivitetessä hyödynnetään lapsen mahdollista aiempaa varhaiskasvatussuunnitelmaa sekä-pedagogista dokumentointia. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjattavat-tavoitteet kuvaavat siitä, miten pedagogisella toiminnalla tuetaan lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia.

Lapsen vasuun kirjataan myös lapsen mahdollinen kehityksen ja oppimisen tuki ja sen toteuttaminen. Jos lapsella on jokin pitkäaikainen sairaus laaditaan hänelle terveydenhuollossa lääkehoitosuunnitelma. Siltä osin kuin lääkehoitosuunnitelmaan sisältyvät tiedot ovat välttämättömiä lapsen varhaiskasvatuksen järjestämiseksi, kirjataan ne lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Lapsen vasun laatimiseen osallistuvat tarpeen mukaan lapsen kehitystä ja oppimista tukevat asiantuntijat tai muut tarvittavat tahot.

Lapsen vasun toteutumista sekä lapsen tuen tarvetta, tuen riittävyttä ja tarkoituksenmukaisuutta on arvioitava, ja suunnitelma on tarkistettava vähintään kerran vuodessa. Suunnitelma on kuitenkin tarkistettava aina, kun siihen on lapsen tarpeista johtuva syy. Aloite suunnitelman tarkistamiseksi voi tulla lapsen kanssa työskenteleviltä henkilöiltä tai lapsen huoltajalta. Lapsen

vasua arvioitaessa arviointi kohdistuu erityisesti toiminnan järjestelyihin ja pedagogiikan toteutumiseen.

Kehitämme Kaskisten vasulomaketta ja käytäntöjä. Tavoitteena on että alle 3-vuotiaille tarkoitettu vasulomake on käytössä pienten ryhmässä ja perhepäivähoidossa vuoden 2018 loppuun mennessä. Yli 3-vuotiaille vasut laaditaan vielä toimintakautena 2018-2019 vanhalla lomakkeella ja uusi lomake otetaan käyttöön syksyllä 2019.

Lapsen vasu sisältää seuraavat asiat
• lapsen kehitykseen ja oppimiseen liittyvät vahvuudet sekä lapsen kiinnostuksen kohteet
• lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tukevat tavoitteet sekä toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi sekä toteutumisen arviointi
• lapsen mahdollisesti tarvitsema tuki
• mahdollinen suunnitelma lääkehoidosta
• lasten, henkilöstön ja huoltajien yhdessä sopimat asiat
• suunnitelman laatimiseen osallistuneet muut mahdolliset asiantuntijat
• tieto siitä, milloin suunnitelma on laadittu ja tarkistettu ja milloin suunnitelma tarkistetaan seuraavan kerran.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma on salassa pidettävä. Varhaiskasvatustilain mukaan lapsen varhaiskasvatuksesta vastaavilla henkilöillä ja tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden tai niiden toteuttamisen arviointiin osallistuvilla henkilöillä on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä varhaiskasvatuksen järjestäjälle ja tuottajalle sellaiset tiedot, jotka ovat varhaiskasvatuksen järjestämisen, tuottamisen ja tuen arvioinnin kannalta välttämättömiä. Tiedonsiirron tavoitteena on turvata lapsen edun mukaisen varhaiskasvatuksen toteutumiseksi.

Tietojen saamista ja luovuttamista koskeva säännös koskee myös tilanteita, joissa lapsi siirtyy kunnan tai yksityisen palveluntuottajan järjestämästä varhaiskasvatuksesta toisen kunnan tai palveluntuottajan järjestämään varhaiskasvatukseen tai joissa varhaiskasvatuksesta siirrytään esiopetukseen tai perusopetukseen. Lapsen asiakkuus varhaiskasvatuksessa on julkinen tieto. Lapsen varhaiskasvatuksen järjestämiseen voi kuitenkin liittyä tietoja, jotka ovat salassa pidettäviä.

Kaskisten kaupungin varhaiskasvatuksen erityispiirteet

Pieni päiväkotipiiri pienessä kaupungissa

Kaskisten varhaiskasvatus tapahtuu pääosin pienessä päiväkodissa, jossa lapset toimivat luontevasti eri-ikäisten kanssa. Päiväkodin henkilökunta oppii tuntemaan kaikki päiväkodin lapset ja yhteistyö eri-ikäisten välillä on luontevaa ja helppoa. Perhepäivähoitaja toimii omassa kodissaan pienessä ryhmässä ja hoito on kodinomaista viihtyisässä ympäristössä.

Kaskinen on pieni kaupunki, jossa on kaikki lähellä. Tämä tarjoaa mahdollisuuden kävellä mm. kirjastoon, puistoihin, museoihin. Haluamme, että lapset oppivat tuntemaan kotikaupunkinsa ja arvostamaan sen pienuutta ja idyllisyyttä. Päiväkodilla on 6-paikkainen vaunubussi, jolla pienemmätkin lapset pääsevät kätevästi liikkumaan kaupungissa. Perhepäivähoitajalla on käytössään nelostenrattaat ja hän pystyy liikkumaan kaupungissa kaikkien hoidossa olevien kanssa.

Kaksikielisyys (kaksikielisen varhaiskasvatuksen toteuttaminen)

Sekä henkilökunta, että vanhemmat tuovat esiin kaksikielisuuden tärkeyden päiväkodissa. Kun vanhemmat saivat valita kolmestatoista asiasta mitkä heille ovat tärkeitä päiväkodissa, saivat kaksikielisyys eniten ääniä. Kaksikielisyys päiväkodissa tarkoittaa sitä, että ryhmässä on sekä suomenkielisiä, että ruotsinkielisiä lapsia. Lapset leikkivät paljon yhdessä ja kuulevat luontevasti molempia kieliä päiväkodissa. Päiväkodin ryhmässä on huolehdittu siitä, että niissä on sekä suomen- että ruotsinkielistä henkilökuntaa ja että jokainen työntekijä pystyy ohjaamaan lasta molemmilla kielillä. Toimintaa on päivittäin sekä pienten, että isojen puolella eriytetty kieliryhmien mukaan, mutta esimerkiksi lauluhetket, ruokailut, perushoitotilanteet leikkiminen sisällä ja ulkona ovat kaksikielisiä.

Meri, metsä ja luonto ovat lähellä ja tärkeitä

Kaskinen on kaupunki meren keskellä ja sillä on pitkä historia kalastuksen ja merenkulun piirissä. Päiväkodin nimi Ankkuri viittaa myös tähän, kuten myös päiväkodin ryhmien nimet (simpukat, mustekalat, merihevoset ja delfiinit) Kaskisten päiväkotipiiri sijaitsee lähellä merta ja vanhaa kalastamaa. Kalasavustamo, vanhat kalastusmökkit ja kalastusmuseo ovat ihan vieressä. Perhepäivähoito sijaitsee lähellä Marianrantaa ja lapset pääsevät hoitajan kanssa uimarannalle ja vaikkapa ongelle.

Päiväkodin läheisyydessä on metsä, jossa käydään säännöllisesti metsäretkillä. Luonnossa liikkuminen, eri vuodenaikojen havainnointi ja metsämörritoiminta ovat meille tärkeitä asioita. Myös perhepäivähoitajan kodin lähellä on metsä, jossa käydään säännöllisesti lasten kanssa.

Varhaiskasvatuksen arvoperusta

Varhaiskasvatuksen arvoperusta on määritelty valtakunnallisissa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa ja se pohjautuu mm. YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen ja varhaiskasvatuslakiin. Kaskisten kaupungin varhaiskasvatus sekä päiväkodissa, että perhepäivähoidossa perustuu näihin arvoihin. Arvot ohjaavat henkilökuntaa ja varhaiskasvatuksen toimintaa.

<p>Lapsuuden itseisarvo Lapsella on oikeus hyvään ja turvalliseen lapsuuteen.</p> <p>Jokainen lapsi on ainutlaatuinen, arvokas juuri sellaisena kuin on.</p> <p>Jokaisella lapsella on oikeus tulla kuulluksi, nähdyksi ja huomioonotetuksi.</p>	<p>Ihmisenä kasvaminen Tuetaan lapsen kasvua ihmisyyteen: totuus, hyvyys, kauneus, oikeudenmukaisuus, rauha, tavat ja tahto toimia oikein.</p> <p>Kiusaamista, rasismia tai väkivaltaa ei hyväksytä missään muodossa eikä keneltäkään.</p>	<p>Lapsen oikeudet Lapsella on oikeus ilmaista itseään, mielipiteitään ja ajatuksiaan.</p> <p>Lapsella on oikeus hyvään opetukseen, huolenpitoon ja kannustavaan palautteeseen</p> <p>Lapsella on oikeus leikkiä, oppia leikkimällä, iloita oppimastaan.</p> <p>Lapsella on oikeus yhteisöllisyyteen ja ryhmään kuulumiseen.</p>
<p>Yhdenvertaisuus Tasa-arvo ja moninaisuus Edistetään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Henkilö luo moninaisuutta kunnioittavan ilmapiirin.</p> <p>Lapsilla on mahdollisuus kehittää taitojaan ja tehdä valintoja sukupuolesta, syntyperästä, kulttuuritaustasta tai muista henkilöön liittyvistä syistä riippumatta.</p>	<p>Perheiden monimuotoisuus Henkilökunnalla on ammatillinen, avoin ja kunnioittava suhtautuminen kaikkiin perheisiin.</p> <p>Lasten perheidentiteettiä ja perhesuhteita tuetaan siten, että jokainen kokee oman perheensä arvokkaaksi</p>	<p>Terveellinen ja kestävä elämäntapa Ohjataan lapsia terveyttä ja hyvinvointia edistäviin elämäntapoihin.</p> <p>Tarjotaan lapsille mahdollisuuksia kehittää tunteita ja ajatteluaan.</p> <p>Tunnistetaan ja noudatetaan kestävä kehityksen periaatteita.</p>

Miten lapsi oppii? (varhaiskasvatuksen oppimiskäsitys)

Lapsi on luonnostaan utelias aktiivinen ja haluaa oppia.
Lapsi oppii kaikilla aisteilla, tekemällä, tutkimalla ja matkimalla.
Lapsi oppii kaikkialla: leikkiessä, liikkuesssa, tutkiessa, perushoitotilanteissa, ulkona, sisällä, pienissä työtehtävissä jne.
Lapsi oppii vuorovaikutuksessa toisiin lapsiin, aikuisiin ja lähiympäristöön.

Miten me tuemme lapsen oppimista Kaskisten varhaiskasvatuksessa?

Kasvatusta, opetusta ja hoitoa

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Kasvatus opetus ja hoito painottuvat eri tavalla eri-ikäisten toiminnassa. Ihan pienillä lapsilla ja perhepäivähoidossa painottuvat hoitoon liittyvät asiat, mutta hoitotilanteet toimivat aina myös kasvatus- ja oppimistilanteina.

Kasvatus, opetus ja hoito meillä Kaskisissa:

Kasvatus (arvot, tavat, säännöt)	Opetus (eri asioiden oppimisen edistäminen)	Hoitotilanteet (ruokailu, pukeminen, riisuminen, lepo ja hygieeniasta huolehtiminen)
<p>Yhteiset arvomme on määritelty kohdassa varhaiskasvatuksen arvoperusta.</p> <p>Ohjaamme ystävällisyyteen, hyviin tapoihin ja yhteisten sääntöjen noudattamiseen.</p> <p>Puutemme kaikkeen kiusaamiseen.</p> <p>Huomioimme traditiot ja kulttuuriperinteet. Seuraamme yhteiskunnan muutoksia ja huomioimme ne toiminnassamme.</p>	<p>Oppimiskäsityksemme on määritelty kohdassa <i>Miten lapsi oppii</i>.</p> <p>Huomioimme lapsen mielenkiinnon kohteet</p> <p>Käytämme monipuolisia työtapoja: leikki, liikkuminen, tutkiminen, taiteellinen kokeilu ja ilmaisu, tieto- ja viestintäteknologia.</p>	<p>Huomioimme näissä lasten yksilöllisyyden ja pyrimme siihen, että jokaisella on aikaa oppia asioita omassa tahdissaan. Kannustamme omatoimisuuteen.</p> <p>Hoitotilanteissa muistamme lämpimän vuorovaikutuksen ja kiireettömyyden.</p> <p>Hoitotilanteet ovat aina myös kasvatus- ja opetustilanteita.</p>

Varhaiskasvatuksen toiminnassa pyritään vahvistamaan lasten laaja-alaista osaamista

Varhaiskasvatuksessa luodaan pohjaa lasten laaja-alaiselle osaamiselle ja nämä osa-alueet ovatkin varhaiskasvatuksessa samoja kuin perusopetuksessa. Varhaiskasvatuksessa pyritään vahvistamaan lasten laaja-alaista osaamista laadukkaalla pedagogisella toiminnalla. Nämä osa-alueet huomioidaan päiväkodin ja perhepäivähoidon toimintakulttuurissa ja oppimisympäristöissä.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

Näin meillä huomioidaan laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

Ajattelu ja oppiminen

- *Lapsi saa päivittäin: monipuolisia kokemuksia, vuorovaikutusta toisten kanssa, ihmetellä ja oivaltaa, leikkiä, oppimisen iloa ja kannustusta. Lue lisää kohdasta Miten lapsi oppii?
- *Dokumentoidaan lasten osaamista eri tavoilla.
- *Käytämme monipuolisia työtapoja

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- *Harjoittelemme paljon vuorovaikutustaitoja, yhdessä olemista ja erilaisuuden hyväksymistä.
- *Tutustumme toisiin ihmisiin, kieliin ja kulttuureihin.
- *Ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin.
- *Harjoittelemme ilmaisutaitoja eri tilanteissa.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- *Harjoitellaan erilaisia taitoja kuten pukeutumista, ruokailua, vessa-asioita ja omista tavaroista huolehtimista. Autetaan ja kannustetaan pikkuhiljaa omatoimisuuteen.
- *Ohjataan toimimaan vastuullisesti ja turvallisesti kaikkialla ja mm. luonnossa ja liikenteessä.
- *Käsitellään hyvinvointiin liittyviä asioita kuten levon, ravinnon ja liikunnan merkitystä.
- *Vahvistetaan lasten tunnetaitoja.

Monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

- *Nimetään asioita ja esineitä sekä opetellaan erilaisia käsitteitä.
- *Tutustutaan erilaisiin teksteihin: kirjoitetut, puhutut, videot, mediassa olevat ja harjoitellaan kuvan- ja medialukutaitoja.
- *Innostetaan tutkimaan, käyttämään ja tuottamaan viestejä valokuvilla ja videoimalla.
- *Hyödynnetään valokuvaamista ja videointia leikeissä, tutkimisessa, liikkumisessa ja taiteellisessa kokemisessa.
- *Tutustutaan erilaisiin tieto- ja viestintäteknologisiin välineisiin, sovelluksiin ja peleihin. Päiväkodissa on käytössä neljä tablettia ja tietokone. Perhepäivähoidossa on käytössä tietokone.

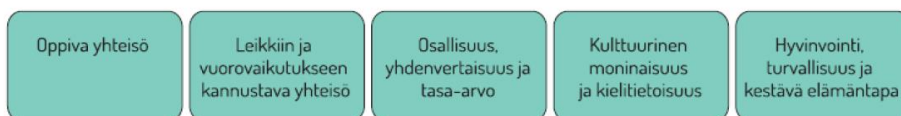
Osallistuminen ja vaikuttaminen

- *Otetaan kaikki lapset mukaan varhaiskasvatuksen toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen.
- *Arvostetaan lasten mielipiteitä ja toiveita, kuunnellaan lasten ajatuksia ja vastataan heiltä tulleeisiin aloitteisiin.

Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri

Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria ohjaavat periaatteet

VASU 2017

Yhteistyö

Oppimisympäristöt

Kuva: Elisa Helin, Opetushallitus (Educa 27.1.2017)

Kaskisten varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri perustuu varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaiseen toimintakulttuuriin (ks. kuva yläpuolella). Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri kehittyy jatkuvasti ja tällä hetkellä olemme oikeastaan vasta luomassa yhteistä uutta toimintakulttuuria tämän uuden varhaiskasvatussuunnitelman ja uuden päiväkodin johtajan tulemisen myötä. Toimintakulttuurin tarkempi määrittely ja luominen on varhaiskasvatuksen henkilökunnan ja vanhempien yhteinen tärkeä tehtävä ja kehittämiskohde seuraavan vuoden aikana. Toimintakulttuuria arvioidaan jatkossa vuosittain henkilökunnan kehittämisillassa sekä joko vanhempainillan yhteydessä tai vanhemmille jaettavalla kyselylomakkeella. Myös lasten osallistamiselle ja kuulemiselle luodaan käytäntö.

<p>Kaskisten varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri</p>	<p>Tehdään paljon asioita yhdessä, opitaan toisilta ja halutaan kehittää toimintaa jatkuvasti. Pyydetään palautetta huoltajilta ja yhteistyökumppaneilta.</p>	<p>Korostamme leikin merkitystä, annamme sille tilaa. Kehitämme leikkiä edistäviä toimintatapoja ja oppimisympäristöjä. Hyvä, lämmin vuorovaikutus lasten, aikuisten ja huoltajien välillä.</p>
<p>Arvostamme lasten, henkilöstön ja huoltajien aloitteita, näkemyksiä ja mielipiteitä. Kehitämme toimintaamme niiden mukaan.</p>	<p>Arvostamme ja hyödynnämme suomalaista kulttuuriperintöä sekä kaikkia muita kulttuureita. Huomioimme monikielisyyden ja kehitämme erityisesti kaksikielisyyteen liittyviä toimintatapoja.</p>	<p>Arvostamme terveellisiä, turvallisia ja liikunnallisia elämäntapoja. Emme salli kiusaamista missään muodossa. Huolehdimme lasten ja tilojen turvallisuudesta. Liikumme paljon ulkona ja sisällä. Edistämme hyvinvointia terveellisellä ravinnolla. Huomioimme kaikissa arjen valinnoissa ja toimissa vastuullisen suhtautumisen luontoon ja ympäristöön.</p>

Kaskisten varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on varmistaa kehittävä, oppimista edistävä terveellinen ja turvallinen ja esteetön oppimisympäristö. Oppimisympäristöllä tarkoitetaan kaikkia tiloja, paikkoja, yhteisöjä, käytäntöjä, välineitä ja tarvikkeita, jotka tukevat lasten kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta.

Kaskisten päiväkoti sijaitsee tällä hetkellä väliaikaisissa parakeissa ja uuden päiväkodin rakentaminen on suunnitteilla. Uuden päiväkodin suunnittelussa pyritään oppimisympäristöistä luomaan mahdollisimman toimivat, viihtyisät, monipuoliset, muuntuvat ja luovuuteen kannustavat.

Päiväkodissa ehkäistään kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää opettamalla lapsille kaveri- ja tunnetaitoja. Henkilökunta puuttuu välittömästi kaikenlaiseen kiusaamiseen tai väkivaltaiseen käyttäytymiseen. Vanhempien huoli otetaan aina tosissaan ja asia selvitetään henkilökunnan toimesta. Kiinnitämme jatkuvasti huomiota eriarvioisuuden vähentämiseen huolehdimme, että kaikki lapset ovat meille samanarvoisia.

Oppimisympäristöjä kehitetään yhteisissä palavereissa. Niitä arvioidaan jatkossa vuosittain henkilökunnan kehittämispäivänä sekä joko vanhempainillan yhteydessä tai vanhemmille jaettavalla kyselylomakkeella. Myös lasten osallistamiselle ja kuulemiselle luodaan käytäntö.

Päiväkodin oppimisympäristöt

<p>*Kehitämme oppimisympäristöjä jatkuvasti.</p> <p>*Olemme tilanneet tiloihin uudet kalusteet ja rakennamme oppimisympäristöjä siten, että lapsille muodostuu erilaisia leikkimispaiikkoja (kotileikki, rakentelu), mahdollisuuksia taiteelliseen kokemiseen (teatterinurkkaus, piirustus) tutkimiseen ja rauhoittumiseen.</p>	<p>*Päiväkodissa on lasten saatavilla kehittäviä pelejä ja muuta materiaalia.</p> <p>*Lasten saatavilla on kirjoja ja luemme heille päivittäin. Hyödynnämme kirjastoa säännöllisesti.</p>
<p>*Meillä on mietitty yhteiset säännöt ulos ja sisälle.</p> <p>*Päiväkodin piha-alueelta löytyy mm. keinut, kiipeilyteline, liukumäkiä ja hiekkalaatikot, erilaisia polkupyöriä ja muita leikkivälineitä. Päiväkodin piha-alueita pitäisi kehittää, mutta odotamme toistaiseksi uuden päiväkodin rakentamista.</p> <p>*Hyödynnämme lähellä olevaa urheilukenttää.</p>	<p>*Lähellä oleva luonto ja metsä on meille tärkeä oppimisympäristö ja hyödynnämme sitä viikoittain.</p> <p>* Kaskinen on pieni kaupunki, jossa on kaikki lähellä ja monenlaiset paikat kaupungissa toimivat meille oppimisympäristöinä. Päiväkodin läheisyydessä sijaitsevat meri, myllykallio, kalastusmuseo ja kaskisten koulu. Meillä on myös lyhyt matka kävellä mm. kirjastoon, puistoihin ja kotiseutumuseoon.</p> <p>*Talon ulkopuolisten henkilöiden kanssa tehtävä yhteistyö. (seurakunta, eläkeläiset jne)</p>

Perhepäivähoidon oppimisympäristöt

<p>*Perhepäivähoito toteutuu viihtyisässä omakotitalossa, jossa lapsille on oma leikkihuone. Kaikki tilat ovat lasten käytössä.</p>	<p>*Perhepäivähoidossa on lasten saatavilla kehittäviä pelejä ja muuta materiaalia.</p> <p>*Lasten saatavilla on kirjoja ja heille luetaan päivittäin. Hyödynnetään kirjastoa.</p>
<p>*Perhepäivähoitajan pihalla on viihtyisiä puutarha. Lapsille on leikkimökki, keinu, itserakennettu hevoskeinu, hiekkalaatikko ja trampoliini. Lasten käytössä on potkupyöriä ja autoja.</p> <p>*Perhepäivähoidossa käytetään säännöllisesti urheiluhallia (maanantaisin) sekä kaskisten urheilukenttää.</p>	<p>*Perhepäivähoitajan lähellä oleva luonto ja metsä on tärkeä oppimisympäristö.</p> <p>* Kaskinen on pieni kaupunki, jossa on kaikki lähellä ja monenlaiset paikat kaupungissa toimivat perhepäivähoidossa oppimisympäristöinä. Perhepäivähoitaja liikkuu lasten kanssa paljon mm. kaupungilla kirjastossa, Marianrannassa, myllykalliolla, leikkipuistossa ja lammen majalla.</p>

Pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen

Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan viitekehys on kuvattu alla ja tässä suunnitelmassa on jo aikaisemmin kuvattu Kaskisten varhaiskasvatuksen käytäntöjä ja periaatteita mm. arvojen, laaja-alaisen osaamisen, kasvatuksen opetuksen ja hoidon, toimintakulttuurin ja oppimisympäristöjen osalta. Näitä asioita huomioimme varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa. Pedagogisen toiminnan suunnittelun pohjana ovat lasten mielenkiinnon kohteet ja tarpeet. Lasten varhaiskasvatussuunnitelmiin kirjattavat tavoitteet asetetaan pedagogiselle toiminnalle eli mietitään millaisilla tavoitteilla ja toimenpiteillä lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia voidaan varhaiskasvatuksessa tukea. Nämä tavoitteet otetaan huomioon lapsiryhmän toiminnan suunnittelussa ja oppimisympäristöjen kehittämisessä.

Kaskisten varhaiskasvatussuunnitelma sekä lasten vasut ovat lapsiryhmän toiminnan suunnittelun lähtökohtia. Varhaiskasvatuksessa lasten omaehtoinen toiminta, henkilöstön ja lasten yhdessä ideoima toiminta ja henkilöstön johdolla suunniteltu toiminta täydentävät toisiaan. Perhepäivähoidossa toiminnan suunnittelu lähtee päivittäin lapsista. Toimintaa voidaan muuttaa joustavasti sään ja lasten jaksamisen ja innostumisen mukaan.

Lasten mielenkiinnon ja osallisuuden huomioon ottamisen tapoja ovat meillä mm. lasten aktiivinen kuuntelu ja havainnointi ja heiltä nousevien ideoiden käyttöönotto, sekä lasten mielipiteiden kysyminen eri asioihin ja vaikkapa äänestäminen. Lasten vasujen tekemisen yhteydessä kuullaan myös lasten mielipiteitä ja ajatuksia.

Mitä haluat tehdä päiväkodissa? Lasten palautteita syksyiltä 2018.

Olla kaveri
Olla paras kaveri
Tykkään kun joku leikkii mun kanssa
Haluan leikkiä kaverin kanssa
Tykkään leikkiä kaverin kanssa
Tykkään mun kaverista

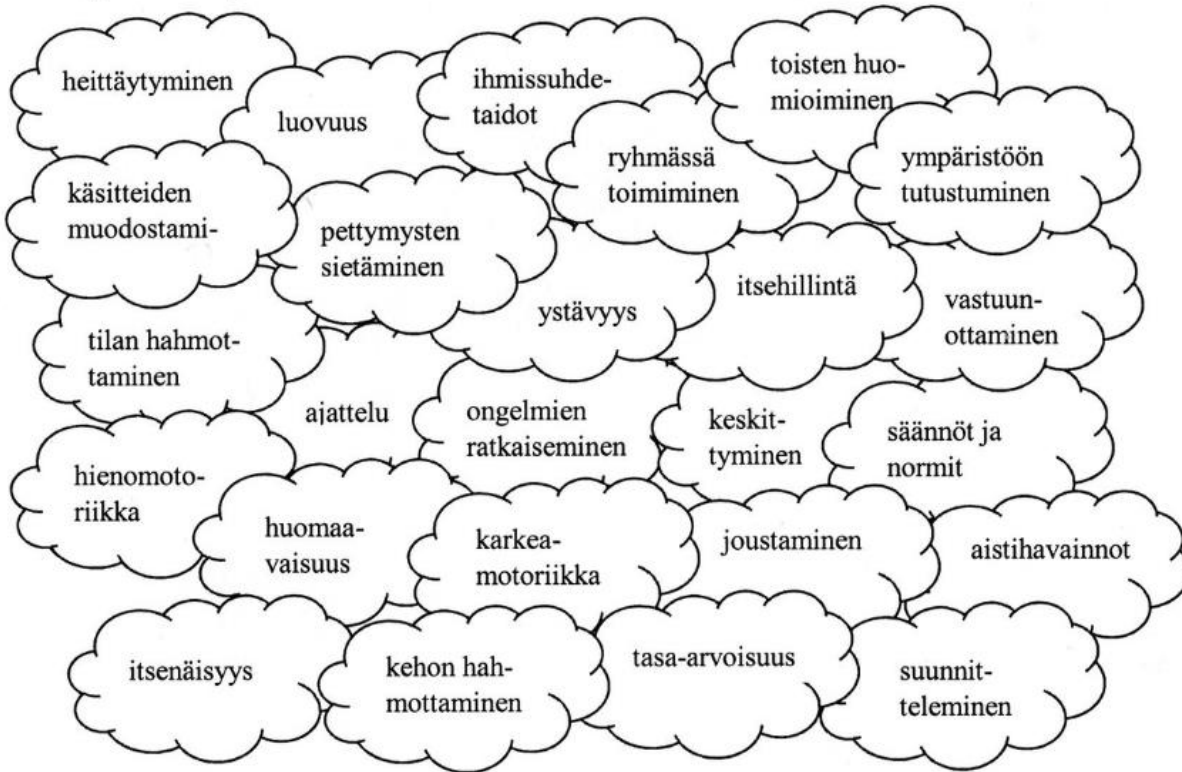
Leikkiä
Olla ulkona ja leikkiä
Tykkään leikkiä ja nukkua
Leikkiä maatilaveneleikkiä
Leikkiä pikkuautoilla
Tykkään palapelistä ja leikkimisestä
Pelata maatilapeliä
Parkouria
Taistella
Tehdä legoautoille ison legotalon
Tehdä legoautoille tallin
Askarrella pelottavia
Haluan tehdä kaikkia uusia juttuja
Opetella kirjaimia

Kehitämme Kaskisten varhaiskasvatuksessa lapsen osallisuuden huomioon ottamisen tapoja ja kuvaamme niitä tänne jatkossa vielä tarkemmin. Pedagogisen toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa huolehdimme siitä, että käytämme **monipuolisia työtapoja**. Toimintaviikko suunnitellaan aina niin, että on aikaa omaehtoiselle ja ohjatulle leikille, liikkumiselle, tutkimiselle ja taiteelliselle kokemiselle.

Leikki kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin lähteenä

Leikin merkitys lapsen kehitykselle

Asioita, jotka kehittyvät lasten leikkiessä:

Kaskisten varhaiskasvatuksen käytäntöjä, jotka tukevat lasten leikkiä

*Ymmärrämme leikin tärkeyden lapsen kehitykselle. Annamme päivittäin aikaa omaehtoiselle leikkimiselle ja suunnittelemme myös aikuisen johdolla tapahtuvaa leikkimistä.

*Aikuisen tehtävä on auttaa lapsia leikin virittämisessä.

*Havainnoimme lasten leikkiä. Tarvittaessa ohjaamme leikkiä tai rikastamme sitä menemällä mukaan tai tuomalla leikkiin vaikkapa lisää tarvikkeita.

*Dokumentoimme lasten leikkiä: kirjoittamalla ylös tai kuvaamalla.

*Oppimisympäristöt mahdollistavat erilaiset leikit ja mahdollistavat leikkirauhan. Henkilökunta keskustelee ja kehittää leikkiympäristöjä jatkuvasti. Tartumme lapsilta tuleviin leikki-ideoihin.

*Lapsen täytyy voida löytää helposti materiaaleja ja virikkeitä leikkiin.

*Leikki-ympäristöt pidetään järjestyksessä. Aikuinen huolehtii, että tavarat tulevat leikin jälkeen paikoilleen.

Pedagogisen dokumentoinnin periaatteita ja käytäntöjä

Kootaan tietoa lasten elämästä, kehityksestä, kiinnostuksen kohteista, ajattelusta, oppimisesta ja tarpeista sekä lapsiryhmän toiminnasta. Tavoitteena, että henkilöstö oppii tuntemaan yksittäistä lasta, ymmärtämään lasten välisiä suhteita ja vuorovaikutusta.

Lasten saavuttamat tiedot ja taidot tulevat näkyväksi ja ovat toiminnan suunnittelun perusta.

Valokuvia, piirustuksia, lasten tekemiä tehtäviä, henkilöstön havainnoiteja
Lasten vasut.

Tällä hetkellä varhaiskasvatuksessa otetaan valokuvia ja kerätään lasten tekemiä piirustuksia, askarteluja ja tehtäviä lasten omiin laatikoihin. Lasten tekemiä töitä on näkyvillä seinillä ja koko ryhmän tekemistä dokumentoidaan yleisellä tasolla mm. facebookissa. Dokumentoitua materiaalia hyödynnetään lasten vasukeskusteluissa. Perhepäivähoidossa otetaan paljon kuvia ja hoitaja on tehnyt jokaisen lapsen päivähoitoajasta valokuvakirjan tai -vihkon. Perhepäivähoitaja lähettää myös jokaiselle vanhemmalle whatsappin kautta kuvia heidän lapsistaan ja tekemisistään.

Kehitämme Kaskisten varhaiskasvatuksen pedagogista dokumentointia, joka perustuu henkilöstön kirjaamiin havaintoihin ja muuhun materiaaliin. Materiaali voi olla joko lapsen omassa kansiossa tai digitaalisessa muodossa. Pedagogisen dokumentoinnin käytäntöjä kehitetään ja otetaan käyttöön vuoden 2019 aikana.

Oppimisen alueiden tavoitteet ja sisällöt

Oppimisen alueet kuvaavat varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Ne ohjaavat henkilöstöä monipuolisen ja eheytyneen pedagogisen toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa yhdessä lasten kanssa. Lapsilla on oikeus saada monipuolisia kokemuksia oppimisen eri alueista. Oppimisen alueet eivät ole erikseen toteutettavia, toisistaan irrallisia kokonaisuuksia, vaan niiden aihepiirejä yhdistetään ja sovelletaan lasten mielenkiinnon kohteiden ja osaamisen mukaisesti. Eheytetty pedagoginen toiminta mahdollistaa asioiden ja ilmiöiden laaja-alaisen tarkastelun ja tutkimisen. Lasten mielenkiinnon kohteet ja kysymykset ovat toiminnan keskeinen lähtökohta. Aihepiirit voivat nousta esimerkiksi leikeistä, saduista, retkistä tai spontaaneista vuorovaikutustilanteista lasten ja henkilöstön kesken tai lasten keskinäisessä vuorovaikutuksessa. Tapa, jolla oppimisen alueiden tavoitteita käsitellään, vaihtelee valittujen aihepiirien, tilanteiden ja lasten oppimisen mukaan. Henkilöstön tehtävänä on varmistaa, että pedagoginen toiminta edistää eri-ikäisten lasten kehitystä ja oppimista. Oppimisen alueet on ryhmitelty esiopetussuunnitelman perusteiden mukaisesti viideksi kokonaisuudeksi.

Oppimisen alueet

<p>Oppimisen alueet Kaskisten varhaiskasvatuksessa</p>	<p>Kieli Lapsille luetaan joka päivä.</p> <p>Lapsille lorutellaan joka päivä -esim. siirtymätilanteiden lorut.</p> <p>Aktiivinen vuorovaikutus hoitotilanteissa.</p> <p>Lapsia kannustetaan kertomaan asioita, keksimään tarinoita. Lapsen kertomaa dokumentoidaan. (mm. sadutus)</p> <p>Kaksikielisyyden lisäksi rikastumme muista kulttuureista tulleiden perheiden ja vaihto-opiskelijoiden kielillä-</p>	<p>Ilmaisun Musiikillinen Lauluhetket ja soittaminen.</p> <p>Kuunteleminen, äänet, sanarytmit, lorut, liikkuminen, esiintyminen, keho-soittimet ja soittimet.</p> <p>Musiikkiopisto Legaton pitämät musiikkitunnit päiväkodissa.</p> <p>Kuvallinen *Monipuoliset välineet, materiaalit ja tekemisen tavat *Lapsi saa käyttää luovuutta *Projektien ja projektirahojen hyödyntäminen mm. taideopetus.</p> <p>Sanallinen ja kehollinen ilmaisu *draama, tanssit ja leikit *Kirjallisuus, sanataide, teatteri, tanssi, sirkus</p>
---	---	--

		<p>*Pedagoginen yhteistyö Wasa teatterin kanssa (tapaamiset)</p> <p>*Yhteistyö alueteatterien kanssa</p> <p>*Henkilökunnan lahjakkuuden hyödyntäminen musiikissa ja ilmaisussa.</p>
<p>Minä ja yhteisö</p> <p>Tutustutaan lähiympäristöön ja sen historiaan.</p> <p>Tutustutaan eri kulttuureihin ja katsomuksiin.</p> <p>Huomioidaan perinteet.</p> <p>Käsitellään eettisiä kysymyksiä: ystävyys, oikea/väärä, pelko, suru jne.</p> <p>Menneisyyden ja nykyisyyden huomioiminen. (aikamatkat, kaskislaiset vierailijat)</p> <p>Päiväkodissa on aina EVS-vaihto-opiskelijoita.</p>	<p>Tutkiminen</p> <p>Ihmettely -> aikuinen osallistuu lapsen kanssa tutkimiseen ja luo ihmetteluajatuskulkuja ja opettaa ratkaisun löytämistä.</p> <p>Matemaattisen ajattelun kehittäminen arjen havaintojen, leikkien, pelien kautta</p> <p>Ympäristökasvatus: Liikutaan luonnossa (havainnot, tunnistaminen, metsämörri) ja kestävä elämäntapa (kierrätys, ekologisuus, earth day)</p> <p>Teknologiakasvatus</p>	<p>Liikkuminen</p> <p>*Innostetaan liikkumaan monipuolisesti ja mahdollistetaan oppimisympäristöissä</p> <p>*Ulkoillaan päivittäin</p> <p>*Ohjattu liikunta sisällä ja ulkona</p> <p>*Kehontuntemus, -hallinta, motoriset perustaidot, liikuntaleikit, satu- ja musiikkiliikunta</p> <p>Ruokakasvatus</p> <p>*Terveelliset ruokatottumukset</p> <p>*Rauhalliset ruokailuhetket</p> <p>*Huomioidaan ruoan tuottamiseen liittyvät eettiset ja ympäristöasiat</p> <p>*Ruoan kunnioittaminen</p> <p>Terveelliset elämäntavat</p> <p>Turvallisuus liikenteessä.</p>

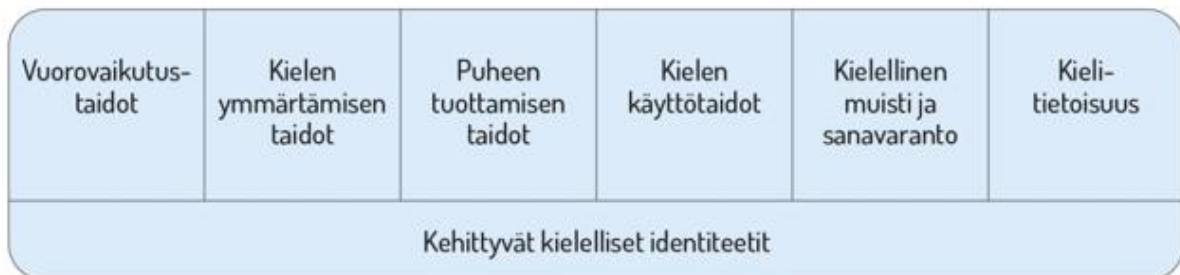
Kielten rikas maailma

Varhaiskasvatuksen tehtävä on vahvistaa lasten **kielellisten taitojen** ja **valmiuksien** sekä **kielellisten identiteettien** kehittymistä. Varhaiskasvatuksessa vahvistetaan lasten uteliaisuutta ja kiinnostusta kieliin, teksteihin ja kulttuureihin. Kielen kehityksen tukeminen kytkeytyy lapsen monilukutaidon kehittymiseen (luku 2.7). Lisäksi se on yhteydessä muun muassa lasten kulttuuriseen osaamiseen ja vuorovaikutukseen liittyvään laaja-alaiseen osaamiseen. Kehittyvät kielelliset taidot avaavat lapsille uusia vaikuttamisen keinoja, mahdollisuuksia osallisuuteen ja aktiiviseen toimijuuteen.

Kieli on lapsille sekä oppimisen kohde että väline. Sen avulla lapsi ottaa haltuun erilaisia tilanteita ja asioita sekä toimii vuorovaikutuksessa muiden kanssa, ilmaisee itseään ja hankkii tietoa. Lasten kielellistä kehitystä tukee monipuolinen varhaiskasvatuksen kieliympäristö sekä yhteistyö huoltajien kanssa. Varhaiskasvatuksessa lapsille annetaan kannustavaa ja johdonmukaista palautetta heidän kielenkäyttö- ja vuorovaikutustaidoistaan.

Lapset voivat samaan aikaan omaksua useita eri kieliä, joiden kehittyminen ja käyttäminen voi olla tilanteittain eriytynyttä. Varhaiskasvatuksessa otetaan huomioon, että lapset kasvavat erilaisissa kielellisissä ympäristöissä. Kotien tavat käyttää kieltä ja olla vuorovaikutuksessa vaihtelevat, ja kodeissa voidaan puhua useita kieliä. Kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta tehdään varhaiskasvatuksessa näkyväksi yhteistyössä huoltajien kanssa. Tämä osaltaan tukee lasten kielellisten identiteettien kehittymistä. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä tarkentavia näkökulmia varhaiskasvatuksessa käsitellään luvussa 4.6.

Kielen oppimisen kannalta on tärkeää tiedostaa, että samanikäiset lapset voivat olla eri vaiheissa kielen kehityksen eri osa-alueilla. **Kielelliset identiteetit kehittyvät**, kun lapsia ohjataan ja tuetaan kielellisten taitojen ja valmiuksien keskeisillä osa-alueilla.

Kuvio 2. Lasten kielen kehityksen keskeiset osa-alueet varhaiskasvatuksessa

Vuorovaikutustaitojen kehittymisen kannalta lasten kokemukset kuulluksi tulemisesta ja siitä, että heidän aloitteisiinsa vastataan, ovat tärkeitä. Henkilöstön sensitiivisyys ja reagointi myös lasten non-verbaaleihin viesteihin on keskeistä. Vuorovaikutustaitojen kehittymistä tuetaan kannustamalla lapsia kommunikoimaan toisten lasten ja henkilöstön kanssa.

Lasten **kielen ymmärtämisen taitoja** tuetaan runsaan kielellisen mallintamisen avulla. Johdonmukainen toiminnan sanallistaminen ja keskusteleminen tukevat lasten sanavarannon kehittymistä. Erilaisissa varhaiskasvatuksen tilanteissa käytetään kuvailevaa ja tarkkaa kieltä. Tarvittaessa käytetään kuvia, esineitä ja tukiviittomia.

Lasten **puheen tuottamisen taitojen** kehittymistä seurataan ja ohjataan. Lapsia rohkaistaan puhumaan eri tilanteissa sekä aikuisten että toisten lasten kanssa. Tämä auttaa lapsia käyttämään

ja ymmärtämään puhuttua kieltä. Lasten kanssa kiinnitetään vähitellen huomiota myös äänensävyihin ja äänenpainoihin.

Lasten **kielen käyttötaitoja** ohjataan ja kielen käyttöä pohditaan yhdessä lasten kanssa eri tilanteissa. Tavoitteena on tilannetietoisien kielen käytön vahvistuminen. Lasten kanssa harjoitellaan kertomista, selittämistä ja puheen vuorottelua. Lisäksi eläytyminen, huumorin käyttö sekä hyvien tapojen opettelu vahvistavat lasten kielen käyttötaitoja. Tutustuminen erilaisiin teksteihin tukee kielen käyttötaitojen kehittymistä ja auttaa lapsia havaitsemaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroja.

Lasten kielellinen ilmaisu monipuolistuu, kun heidän **kielellinen muistinsa** ja **sanavarantonsa** laajenee. Henkilöstön tehtävä on tukea tietoisesti tätä kehitystä. Kielellisen muistin kehittymistä tukevat esimerkiksi lorujen ja laululeikkien käyttö. Kielellä leikittely, nimeäminen sekä kuvaavien sanojen käyttäminen edistävät lasten kielellisen muistin ja sanavarannon kehittymistä. Kiireetön keskustelu ja lukeminen sekä tarinoiden kerronta tarjoavat mahdollisuuksia pohtia sanojen ja tekstien merkityksiä ja opetella uusia käsitteitä asiayhteyksissä.

Lähiympäristön eri kielten havainnointi tukee lasten **kielitietoisuuden kehittymistä**. Henkilöstön tehtävänä on herättää ja lisätä lasten kiinnostusta suullista ja kirjoitettua kieltä sekä vähitellen myös lukemista ja kirjoittamista kohtaan. Kielen havainnoinnin ja tutkimisen avulla suunnataan lasten huomiota sanojen merkityksistä kielen muotoihin ja rakenteisiin, kuten sanoihin, tavuihin ja äänteisiin. Lapsia rohkaistaan kirjoittamaan ja lukemaan leikillisesti.

Varhaiskasvatuksessa käytetään rikkaita ja vaihtelevia tekstejä. Lasten kanssa tutustutaan monipuolisesti lastenkirjallisuuteen. Lapsille kerrotaan tarinoita, ja heitä kannustetaan itse keksimään niitä. Lasten kertomuksia, loruja ja sanallisia viestejä dokumentoidaan. Monilukutaitoa tukevassa varhaiskasvatuksessa puheen rinnalla käytetään muun muassa visuaalisia, auditiivisia ja audiovisuaalisia viestejä sekä tekstejä.

Ilmaisun monet muodot

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tavoitteellisesti tukea lasten **musiikillisen, kuvallisen** sekä **sanallisen** ja **kehollisen ilmaisun** kehittymistä sekä tutustuttaa heitä eri taiteenaloihin ja kulttuuriperintöön. Lasten ilmaisulle on luonteenomaista kokonaisvaltaisuus ja ilmaisun eri muotojen luova yhdisteleminen. Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen edistävät lasten oppimisedellytyksiä, sosiaalisia taitoja ja myönteistä minäkuvaa sekä valmiuksia ymmärtää ja jäsentää ympäröivää maailmaa. Ajattelun ja oppimisen taidot kehittyvät, kun lapset tutkivat, tulkitsevat ja luovat merkityksiä erilaisia ilmaisun taitoja harjoittelemalla. Kyky kuvitella ja luoda mielikuvia on keskeistä myös lapsen eettisen ajattelun kehittymiselle. Kulttuuriperintöön, taiteeseen ja ilmaisun eri muotoihin tutustuminen vahvistaa lasten osaamista myös monilukutaidon sekä osallistumisen ja vaikuttamisen osa-alueilla.

Kulttuuri on tärkeä osa lapsen identiteettiä. Varhaiskasvatuksessa lapsille tarjotaan mahdollisuuksia nähdä ja kokea monipuolisesti taidetta ja muuta kulttuuria. Taiteeseen ja kulttuuriin liittyvät kokemukset vahvistavat lasten kykyä omaksua, käyttää ja tuottaa kulttuuria. Samalla lapset oppivat ymmärtämään taiteen ja kulttuuriperinnön merkitystä ja arvoa.

Ilmaisun eri muodot tarjoavat lapsille keinoja kokea ja hahmottaa maailmaa heitä puhuttelevalla ja innostavalla tavalla. Taiteellinen ilmaisu tarjoaa lapsia motivoivia keinoja havaintojen, tunteiden ja luovan ajattelun näkyväksi tekemiseen. Ilmaisun eri muotoihin tutustutaan moniaistisesti, erilaisia työtapoja, oppimisympäristöjä sekä lähiympäristön kulttuuritarjontaa hyödyntäen.

Oppimisympäristöjen esteettisyys, innostavuus, saatavilla olevat monipuoliset välineet ja materiaalit sekä riittävä ohjaus ovat merkityksellisiä ilmaisumuotoihin tutustuttaessa.

Taidekasvatus sisältää sekä spontaania että ennalta suunniteltua toimintaa. Ilmaisun ja oppimisen prosesseissa korostuu kokeilu, tutkiminen, tekemisen eri vaiheiden harjoittelu ja niiden dokumentointi. Jokaisen lapsen yksilöllistä ilmaisua tuetaan ja lasten yhteisille luoville prosesseille annetaan riittävästi aikaa ja tilaa. Henkilöstön, lasten ja yhteistyökumppaneiden erityisosaamisen hyödyntäminen rikastuttaa taidekasvatusta.

Varhaiskasvatuksen **musiikillisen ilmaisun** tavoitteena on tuottaa lapsille musiikillisia kokemuksia sekä vahvistaa lasten kiinnostusta ja suhdetta musiikkiin. Lapsia ohjataan elämykselliseen kuuntelemiseen ja ääniympäristön havainnointiin. Lasten valmiudet hahmottaa musiikkia sekä äänen kestoa, tasoa, sointiväriä ja voimaa kehittyvät leikinomaisen musiikillisen toiminnan kautta. Heidän kanssaan lauletaan, loruillaan, kokeillaan erilaisia soittimia, kuunnellaan musiikkia ja liikutaan musiikin mukaan. Lapset saavat kokemuksia perussykkeestä, sanarytmeistä ja kehoittamisesta. Lapsia rohkaistaan käyttämään mielikuvitustaan ja ilmaisemaan musiikin herättämiä ajatuksia ja tunteita esimerkiksi kertoen, kuvallisesti ilmaisten tai tanssien. Lapset saavat myös kokemuksia musiikin tekemisestä yhdessä sekä pienimuotoisten musiikkiesitysten harjoitteluprosesseista ja esiintymistilanteiden tuomasta onnistumisen ilosta.

Kuvallisen ilmaisun tavoitteena on kehittää lasten suhdetta kuvataiteeseen, muuhun visuaaliseen kulttuuriin ja kulttuuriperintöön. Lapsilla on mahdollisuus nauttia kuvien tekemisestä sekä saada esteettisiä elämyksiä ja kokemuksia taiteen äärellä. Lapset harjoittavat kuvallista ajatteluaan, havainnointiaan ja kuvien tulkintaa monipuolisen kuvailmaisun avulla. Kuvan tekemisen taitoja kehitetään moniaistisesti sekä yhteyksiä muihin ilmaisun muotoihin rakentaen. Lapset kokeilevat erilaisia kuvan tekemisen tapoja, välineitä ja materiaaleja esimerkiksi maalaamalla, piirtämällä, rakentamalla ja mediaesityksiä tekemällä. Lasten kanssa havainnoidaan heidän itse tekemiään kuvia, taideteoksia, mediasisältöjä, esineitä sekä rakennetun ja luonnon ympäristön kohteita. Lapsia ohjataan tulkitsemaan ja kertomaan ajatuksiaan kuvallisista viesteistä. Kuvia tarkasteltaessa kiinnitetään huomiota esimerkiksi väreihin, muotoihin, materiaaleihin, tekijään, esitysyhteyteen ja kuvien herättämiin tunteisiin.

Suunnittelutaitoja, luovaa ongelmaratkaisua, rakenteiden, materiaalien ja tekniikoiden tuntemusta harjoitellaan käsityöllisen toiminnan kuten muovailun, rakentelun, ompelun ja nikkaroinnin avulla. Käsityöllisen toiminnan ja ilmaisun tavoitteena on tarjota lapsille tekemisen, kokemisen ja oivaltamisen iloa sekä nautintoa työskentelystä, jossa oma luovuus ja kädenjälki näkyvät. Lapsille tarjotaan mahdollisuuksia itse kokeilla, tutkia ja yhdistellä erilaisia pehmeitä ja kovia materiaaleja sekä opetella työskentelyssä tarvittavia tekniikoita. Lapset saavat ideoida ja toteuttaa erilaisia teoksia ja esineitä. Lasten käsityöllisessä toiminnassa voidaan tarkastella ja hyödyntää sekä lasten taustoihin liittyviä että paikallisia käsityöperinteitä.

Lapsia rohkaistaan **sanalliseen** ja **keholliseen ilmaisuun** esimerkiksi draaman, tanssin ja leikin keinoin. Tavoitteena on, että harjoitukset ja leikit tarjoavat lapsille mahdollisuuden monipuoliseen kielelliseen ja keholliseen kokemukseen, ilmaisuun ja viestintään. Lasten mielikuvituksesta nousevia tai heidän kokemiaan ja havaitsemiaan asioita työtetään yhdessä. Lapset saavat kokemuksia sekä spontaanista ilmaisusta että yhteisesti suunnitellusta, toteutetusta ja arvioidusta luovasta prosessista. Toiminnassa hyödynnetään monipuolisesti esimerkiksi lastenkirjallisuutta, sanataidetta, teatterin eri muotoja, tanssia ja sirkusta.

Minä ja meidän yhteisömme

Lasten elinpiiri laajenee heidän aloittaessaan varhaiskasvatuksen kodin ulkopuolella. Kodin perinteiden, toimintamallien, arvojen ja katsomusten lisäksi lapset kohtaavat toisenlaisia tapoja ajatella ja toimia. Varhaiskasvatuksen tehtävä on kehittää lasten valmiuksia ymmärtää lähiyhteisön monimuotoisuutta ja harjoitella siinä toimimista. Tehtävää lähestytään **eettisen ajattelun, katsomusten, lähiyhteisön menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden** sekä **median** näkökulmista. Toiminnassa voidaan käyttää monipuolisesti esimerkiksi satuja, musiikkia, kuvataidetta, leikkiä, draamaa, erilaisia mediasisältöjä sekä vierailijoita, vierailuja ja lähiympäristön tapahtumia. Minä ja meidän yhteisömme -oppimisen alue tukee erityisesti lasten kulttuuriseen osaamiseen, vuorovaikutukseen ja ilmaisuun sekä ajatteluun ja oppimiseen liittyvää laaja-alaista osaamista (luku 2.7).

Eettisen ajattelun taitojen kehittymistä tuetaan pohtimalla lasten kanssa eri tilanteissa esiintyviä tai lapsia askarruttavia eettisiä kysymyksiä. Teemat voivat liittyä esimerkiksi ystäväyteen, oikean ja väärän erottamiseen, oikeudenmukaisuuteen tai pelon, surun ja ilon aiheisiin. Eettisiä kysymyksiä käsitellään lasten kanssa niin, että he voivat tuntea olonsa turvalliseksi ja hyväksytyksi. Lasten kanssa pohditaan myös ryhmän sääntöjä ja niiden perusteita.

Varhaiskasvatuksen **katsomuskasvatuksessa** yhteisen tutustumisen kohteena ovat ensisijaisesti lapsiryhmässä läsnä olevat uskonnot ja muut katsomukset. Uskonnotuutta tarkastellaan katsomusten rinnalla. Tavoitteena on edistää keskinäistä kunnioitusta ja ymmärrystä eri katsomuksia kohtaan sekä tukea lasten kulttuuristen ja katsomuksellisten identiteettien kehittymistä. Lasten kanssa tutustutaan erilaisiin katsomuksiin ja niihin liittyviin perinteisiin. Luontevia tapoja tarkastella katsomuksia ovat esimerkiksi vuodenkiertoon liittyvät juhlat ja tapahtumat sekä päivittäiset tilanteet, kuten pukeutuminen tai ruokailu. Lasten ihmettelylle annetaan tilaa, ja heidän kanssaan pohditaan heitä askarruttavia elämänskysymyksiä.

Katsomuskasvatuksessa tehdään yhteistyötä huoltajien kanssa kunkin perheen taustaa, katsomuksia ja arvoja kuullen ja kunnioittaen. Katsomuskasvatus tukee muun muassa lasten kulttuuriseen osaamiseen, vuorovaikutukseen ja ilmaisuun sekä ajatteluun ja oppimiseen liittyvää laaja-alaista osaamista (ks. luku 2.7).

Lähiyhteisön menneisyyttä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta pohtimalla suunnataan lasten mielenkiintoa historiallisiin asioihin sekä hyvän tulevaisuuden rakentamiseen. Lisäksi tarkastellaan lasten kasvuympäristöjen moninaisuutta.

Lapsille luodaan mahdollisuuksia eläytyä menneisyyden tapahtumiin ja tilanteisiin. Tärkeitä tiedon lähteitä ovat lapset ja heidän henkilöhistoriansa, lähiyhteisön jäsenet, esineistöt ja ympäristöt. Lisäksi voidaan hyödyntää lasten huoltajien asiantuntemusta heidän omasta kulttuuriperinnöstään. Menneeseen aikaan voidaan tutustua esimerkiksi lasten isovanhempien lapsuuden leikkien ja musiikin avulla.

Nykyhetkeä tarkastellaan käsittelemällä lasten kanssa heitä askarruttavia tai kiinnostavia ajankohtaisia asioita. Lasten kanssa tarkastellaan myös lähiyhteisön moninaisuutta sitä kunnioittaen. Tarkastelun kohteena ovat muun muassa ihmisten, sukupuolten ja perheiden moninaisuus. Tavoitteena on kasvattaa lapsia ymmärtämään, että ihmiset ovat erilaisia mutta samanarvoisia.

Menneisyyden ja nykyisyyden lisäksi on tärkeää pohtia tulevaisuutta ja sitä, miten voimme vaikuttaa suotuisan tulevaisuuden toteutumiseen. Tulevaisuuden pohdinta voi liittyä esimerkiksi tulevan vuodenajan leikkien tai oman oppimisympäristön suunnitteluun. Lasten kanssa voidaan esimerkiksi rakentaa tulevaisuuden mielikuvitusmaailmoja tai pohtia tulevaa lapsia kiinnostavien ammattien kautta.

Varhaiskasvatuksessa **mediakasvatuksen** tehtävänä on tukea lasten mahdollisuuksia toimia aktiivisesti ja ilmaista itseään yhteisössään. Lasten kanssa tutustutaan eri medioihin ja kokeillaan median tuottamista leikinomaisesti turvallisissa ympäristöissä. Lasten elämään liittyvää mediasisältöä ja sen todenmukaisuutta pohditaan yhdessä lasten kanssa. Samalla harjoitellaan kehittyvää lähde- ja mediakriittisyyttä. Lapsia ohjataan käyttämään mediaa vastuullisesti ottaen huomioon oma ja toisten hyvinvointi. Mediassa esiintyviä teemoja voidaan käsitellä lasten kanssa esimerkiksi liikunnallisissa leikeissä, piirtämällä tai draaman keinoin.

Tutkin ja toimin ympäristössäni

Varhaiskasvatuksen tehtävä on antaa lapsille valmiuksia havainnoida, jäsentää ja ymmärtää ympäristöään. Lapsia ohjataan tutkimaan ja toimimaan luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. Varhaiskasvatus tukee lasten **matemaattisen ajattelun** kehittymistä sekä vahvistaa myönteistä suhtautumista matematiikkaan. Varhaiskasvatukseen sisältyy myös **ympäristökasvatusta** ja **teknologiakasvatusta**. Oppimisympäristöihin liittyvät omakohtaiset havainnot, kokemukset ja elämykset auttavat lapsia ymmärtämään syy- ja seuraussuhteita sekä kehittymään ajattelijoina ja oppijoina. Lasten kehittyvä taito nimetä asioita sekä käyttää erilaisia käsitteitä edistää monilukutaitoa.

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tarjota oivaltamisen ja oppimisen iloa **matemaattisen ajattelun** eri vaiheissa oleville lapsille. Lapset tutustuvat matematiikkaan ja sen osa-alueisiin havainnollisen ja leikinomaisen toiminnan myötä. Lapsia ohjataan kiinnittämään huomiota päivittäisissä tilanteissa ja lähiympäristössä ilmeneviin muotoihin, määriin ja muutoksiin. Lapsia innostetaan pohtimaan ja kuvailemaan matemaattisia havaintojaan ilmaisemalla ja tarkastelemalla niitä esimerkiksi kehollisesti tai eri välineiden ja kuvien avulla. Lapsille tarjotaan mahdollisuuksia luokitella, vertailla ja asettaa järjestykseen asioita ja esineitä sekä löytää ja tuottaa säännönmukaisuuksia ja muutoksia. Lapsia kannustetaan myös oppimisympäristöön liittyvien ongelmien löytämisessä, pohtimisessa ja päättelyssä sekä ratkaisujen etsimisessä.

Lukukäsitteen kehittymistä tuetaan monipuolisesti vuorovaikutteisissa tilanteissa, esimerkiksi leikkiä ja lapsia houkuttelevia materiaaleja hyödyntäen. Lapsia innostetaan havainnoimaan lukumääriä ympäristöstä ja taitojen karttuessa liittämään ne lukusanaan ja numeromerkkeihin taitojensa mukaan. Lukujonotaitoja ja nimeämistä voidaan kehittää esimerkiksi lorujen ja riimien avulla. Lasten kanssa kokeillaan mittaamista ja harjoitellaan sijainti- ja suhdekäsitteitä esimerkiksi liikuntaleikeissä, piirtäen tai eri välineiden avulla.

Erilaisilla harjoituksilla tuetaan lasten tilan ja tason hahmottamista. Lapsia kannustetaan tutkimaan kappaleita ja muotoja sekä leikkimään niillä. Lasten geometrisen ajattelun vahvistamiseksi heille järjestetään mahdollisuuksia rakenteluun, askarteluun ja muovailuun. Aikakäsitettä avataan esimerkiksi vuorokauden- ja vuodenaikoja havainnoimalla.

Ympäristökasvatuksen tavoitteena on vahvistaa lasten luontosuhdetta ja vastuullista toimimista ympäristössä sekä ohjata heitä kohti kestävää elämäntapaa. Ympäristökasvatus sisältää kolme ulottuvuutta: oppiminen ympäristössä, oppiminen ympäristöstä sekä toimiminen ympäristön

puolesta. Lähiluonto sekä rakennettu ympäristö ovat sekä oppimisen kohteita että oppimisympäristöjä.

Luonnossa ja rakennetussa ympäristössä retkeily sekä ympäristön tutkiminen ovat tärkeä osa varhaiskasvatusta. Myönteisten kokemusten kautta lapsi oppii nauttimaan luonnosta ja lähiympäristöstä ja hänen ympäristösuhteensa vahvistuu. Luonnon ilmiöitä havainnoidaan eri aistein ja eri vuodenaikoina. Niistä keskustellaan ja niitä tutkitaan. Samalla opetellaan ympäristöön liittyvien käsitteiden käyttöä. Eri kasvi- ja eläinlajien tunnistamisen harjoittelu vahvistaa luonnon tuntemusta. Lasten kanssa opetellaan etsimään tietoa heitä kiinnostavista asioista. Luonto voi olla myös esteettisen kokemisen ja rauhoittumisen paikka.

Lapsia ohjataan kunnioittamaan luontoa, sen kasveja ja eläimiä. Ympäristökasvatuksella edistetään kestävään elämäntapaan kasvamista sekä siinä tarvittavien taitojen harjoittamista. Näitä käytännön taitoja ovat esimerkiksi roskaamaton retkeily, kohtuullisuuden ja säästäväisyyden opettelu, ruokailuun liittyvä vastuullisuus, energian säästäminen sekä jätteiden vähentäminen esimerkiksi kierrätyksen, tavaroiden korjaamisen ja uudelleenkäytön avulla. Samalla lapsia ohjataan kiinnittämään huomiota tekojen vaikutuksiin.

Teknologiakasvatuksen tavoitteena on kannustaa lapsia tutustumaan tutkivaan ja kokeilevaan työtapaan. Lapsia ohjataan myös havainnoimaan ympäristön teknologiaa ja keksimään omia luovia ratkaisuja. Lapsia rohkaistaan tekemään kysymyksiä, etsimään niihin yhdessä vastauksia ja tekemään päätelmiä.

Lasten kanssa havainnoidaan arjessa esiintyviä teknisiä ratkaisuja ja tutustutaan tietoteknologiaan laitteisiin sekä niiden toimintaan. Erityistä huomiota kiinnitetään koneiden ja laitteiden turvalliseen käyttöön. Lapsille tarjotaan mahdollisuuksia toteuttaa omia ideoitaan esimerkiksi rakennellen eri materiaaleista sekä kokeilla eri laitteiden toimintaa. Lapsia kannustetaan kuvailemaan tekemiään ratkaisuja. Pulmia ratkotaan ja onnistumisista iloitaan yhdessä. Tavoite on, että lasten omakohtaisten kokemusten myötä herää ymmärrys siitä, että teknologia on ihmisen toiminnan aikaansaamaa. Toiminnassa voidaan hyödyntää lähiympäristön teknologisia ratkaisuja, esimerkiksi leluja, ja tutkia niiden toimintaperiaatteita.

Kasvan, liikun ja kehityn

Kasvan, liikun ja kehityn -oppimisen alueeseen sisältyy **liikkumiseen, ruokakasvatukseen, terveyteen ja turvallisuuteen** liittyviä tavoitteita. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on luoda pohja lasten terveyttä ja hyvinvointia arvostavalle sekä fyysistä aktiivisuutta edistävälle elämäntavalle yhdessä huoltajien kanssa. Tämä oppimisen alue tukee erityisesti itsestä huolehtimiseen ja arjen taitoihin liittyvää laaja-alaista osaamista.

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on innostaa lapsia **liikkumaan** monipuolisesti sekä kokemaan liikunnan iloa. Lapsia kannustetaan ulkoiluun ja liikunnallisiin leikkeihin kaikkina vuodenaikoina. Ohjatun liikkumisen lisäksi huolehditaan siitä, että lapsilla on riittävästi mahdollisuuksia päivittäiseen omaehtoiseen liikuntaan sekä sisällä että ulkona. Liikuntakasvatuksen tulee olla säännöllistä, ja lapsilähtöistä, monipuolista ja tavoitteellista. Riittävä fyysinen aktiivisuus on tärkeää lapsen terveille kasvulle, kehitykselle, oppimiselle ja hyvinvoinnille. Fyysisellä aktiivisuudella tarkoitetaan erilaisia ja kuormittavuudeltaan eritasoisia liikunnan tapoja, kuten leikkimistä sisällä ja ulkona, retkeilyä sekä ohjattuja liikuntatuokioita. Ryhmässä liikkuminen kehittää lasten sosiaalisia taitoja, kuten vuorovaikutus- ja itsesääätelytaitoja. Fyysisen aktiivisuuden

tulee olla luonteva osa lapsen päivää. Yhteistyössä huoltajien kanssa lapsia innostetaan liikkumaan myös vapaa-ajalla erilaisissa tiloissa ja ulkona erilaisissa olosuhteissa.

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on kehittää lasten kehontuntemusta ja -hallintaa sekä motorisia perustaitoja, kuten tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja. Liikkumisessa hyödynnetään eri aisteja sekä erilaisista materiaaleista valmistettuja, liikkumaan innostavia välineitä. Lasten liikkumisen tulee vaihdella luontevasti kestoaltaan, intensiteetiltään ja nopeudeltaan. Lasten tulee saada kokemuksia yksin, parin ja ryhmän kanssa liikkumisesta. Varhaiskasvatuksessa lapset saavat kokemuksia erilaisista liikuntaleikeistä, kuten perinteisistä pihaleikeistä sekä satu- tai musiikkiliikunnasta. Eri vuodenaikojat tulee hyödyntää siten, että lapset saavat mahdollisuuksia opetella kullekin vuodenaikalle tyypillisiä tapoja ulkoilla.

Säännöllisellä ja ohjatulla liikunnalla on tärkeä merkitys lasten kokonaisvaltaiselle kehitykselle ja motoriselle oppimiselle. Tämän vuoksi lasten motoristen taitojen suunnitelmallinen havainnointi on tärkeää. Henkilöstön tulee suunnitella päivän rakenne, sisä- ja ulkoympäristö sekä toiminnan sisällöt niin, että lapset voivat monipuolisesti nauttia liikkumisesta eri tilanteissa.

Liikuntavälineiden tulee olla lasten käytettävissä myös omaehtoisen liikunnan ja leikin aikana. Varhaiskasvatuksessa huomioidaan liikuntavälineiden turvallisuus.

Ruokakasvatuksen tavoitteena on edistää myönteistä suhtautumista ruokaan ja syömiseen sekä tukea monipuolisia ja terveellisiä ruokatottumuksia. Lapsia ohjataan omatoimiseen ruokailuun ja monipuoliseen, riittävään syömiseen. Päivittäiset ateriahetket järjestetään kiireettömässä ilmapiirissä opetellen ruokarauhaa ja hyviä pöytätapoja sekä yhdessä syömiseen kulttuuria. Eri aistien avulla ja tutkimalla tutustutaan ruokiin, niiden alkuperään, ulkonäköön, koostumukseen ja makuominaisuuksiin. Ruoasta keskusteleminen, tarinat ja laulut edistävät lasten ruokasanaston kehittymistä.

Varhaiskasvatuksessa pohditaan yhdessä lasten kanssa **terveyteen** ja **turvallisuuteen** liittyviä asioita. Lasten valmiuksia pitää huolta terveydestään sekä henkilökohtaisesta hygieniastaan tuetaan. Lasten kanssa keskustellaan liikkumisen, levon ja hyvien ihmissuhteiden merkityksestä hyvinvoinnille ja terveydelle. Lasten kanssa opetellaan turvallisuuteen liittyviä asioita päivittäisissä tilanteissa. Näitä voivat olla muun muassa pukeutumis-, ruokailu-, leikki- sekä ulkoilutilanteet. Varhaiskasvatuksessa harjoitellaan lähiliikenteessä liikkumista ja turvalliseen liikkumiseen liittyviä sääntöjä ja tapoja. Tavoitteena on tukea lasten turvallisuuden tunnetta, antaa heille valmiuksia pyytää ja hakea apua sekä toimia turvallisesti erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä.

Kaksikielinen varhaiskasvatus

Kaskisissa järjestetään kaksikielistä varhaiskasvatusta. Kaksikielisen varhaiskasvatuksen tavoitteena on hyödyntää lasten varhaisen kielenoppimisen herkkyysskauttaa tarjoamalla lapsille tavanomaista monipuolisempaa kielikasvatusta. Lapsille tarjotaan tilaisuuksia omaksua kieliä ja käyttää niitä toiminnallisesti ja leikinomaisesti. Samalla luodaan pohjaa elinikäiselle kielten opiskelulle. Tavoitteena on, että toiminta monikielisessä ympäristössä herättää lasten kielellisen uteliaisuuden ja kokeilunhalun. Myös monenlaiset kulttuurit kohtaavat luontevasti tällä tavoin järjestetyssä varhaiskasvatuksessa.

Kaksikielinen varhaiskasvatus jaetaan laajamittaiseen ja suppeampaan. Suppeamman kaksikielisen varhaiskasvatuksen tavoitteena on herättää lasten mielenkiinto ja myönteinen asenne kieliä kohtaan. Laajamittaisessa kaksikielisessä varhaiskasvatuksessa pyritään luomaan lapsille valmiuksia toimia kaksi- tai monikielisessä ympäristössä.

Laajamittainen kaksikielinen varhaiskasvatus

Kotimaisten kielten varhainen täydellinen kielikylpy varhaiskasvatuksessa

Ruotsinkielistä kielikylpyä voidaan järjestää suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa ja suomenkielistä kielikylpyä ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa. Lisäksi sekä suomen- että ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa voidaan järjestää saamenkielistä kielikylpyä. Kotimaisten kielten varhainen täydellinen kielikylpy on ohjelma, joka alkaa varhaiskasvatuksessa ja jatkuu perusopetuksen loppuun. Varhaiskasvatuksen kieli, esiopetuksen ja koulun opetuskieli sekä toinen kotimainen tai saamen kieli muodostavat kokonaisuuden. Varhaiskasvatus toteutetaan pääosin kielikylpykielillä. Lasten äidinkielen tai äidinkielten taitojen kehittymistä tuetaan yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa. Toiminnassa pyritään siihen, että kukin henkilöstöön kuuluva käyttää johdonmukaisesti vain yhtä kieltä: joko kielikylpykieltä tai kieltä, jolla varhaiskasvatus on järjestetty. Lapsia kannustetaan kielikylpykielen käyttöön, mutta heillä tulee olla mahdollisuus tulla ymmärretyksi myös äidinkielellään. Tavoitteena on valmius siirtyä kielikylpynä toteutettuun esiopetukseen ja edelleen perusopetukseen.

Muu laajamittainen kaksikielinen varhaiskasvatus

Muussa laajamittaisessa kaksikielisessä varhaiskasvatuksessa osa toiminnasta (vähintään 25 %) toteutetaan jollakin muulla kielellä kuin varhaiskasvatuslaissa säädetyllä varhaiskasvatuksen kielellä. Jotkut lapsista voivat puhua kyseistä kieltä äidinkielenään. Toiminta suunnitellaan siten, että eri kieliryhmät saavat kielen kehitykselleen tarvittavaa tukea. Ryhmissä voi olla myös lapsia, joille kumpikaan varhaiskasvatuksessa käytettävä kieli ei ole äidinkieli. Varhaiskasvatuksen järjestäjä harkitsee tapauskohtaisesti huoltajan kanssa keskustellen, milloin tällainen järjestely tukee lapsen kehitystä.

Kaksikielisessä varhaiskasvatuksessa toiminta suunnitellaan niin, että kahdella kielellä toteutetusta varhaiskasvatuksesta muodostuu kokonaisuus, jossa molemmat kielet ovat läsnä ja kehittyvät vähitellen henkilöstön mallintamisen ja lasten aktiivisen toiminnan kautta. Mikäli mahdollista, kukin henkilöstöön kuuluva jäsen käyttää vain jompaakumpaa kieltä aktiivisesti. Lapsella tulee olla mahdollisuus tulla ymmärretyksi myös äidinkielellään, suomeksi tai ruotsiksi. Lapsia kannustetaan molempien kielten käyttöön. Tavoitteena on valmius siirtyä joko kaksikieliseen tai suomen-/ruotsinkieliseen esiopetukseen ja perusopetukseen.

Suppeampi kaksikielinen varhaiskasvatus

Kielirikasteinen varhaiskasvatus

Kielirikasteisella varhaiskasvatuksella tarkoitetaan varhaiskasvatusta, jossa alle 25 prosenttia toiminnasta järjestetään säännöllisesti ja suunnitellusti jollakin muulla kuin varhaiskasvatuslaissa määritellyllä varhaiskasvatuksen kielellä. Tavoitteena on kieltenoppimisen tukeminen, lasten motivoiminen ja kielivalintojen monipuolistaminen. Lisäksi tavoitteena voi olla siirtyminen kielirikasteiseen tai muuhun kaksikieliseen esi- ja perusopetukseen tai muulla tavalla varhennettuun kieltenopetukseen.

Varhaiskasvatustilain mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että varhaiskasvatusta voidaan antaa lapsen äidinkielenä olevalla suomen, ruotsin tai saamen kielellä¹. Varhaiskasvatuksessa voidaan käyttää myös muita kieliä, kun se ei vaaranna varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Tällöin tulee huolehtia myös lasten äidinkielenä olevan suomen/ruotsin kielen taidon kehittymisen tukemisesta. Henkilöstön, huoltajien ja eri kulttuuriyhteisöjen keskinäisellä yhteistyöllä edistetään lasten ja perheiden kulttuuriperinteen jatkumista ja tuetaan lasten mahdollisuutta ilmentää omia kulttuuritaustojaan. Kaksi- ja monikielissä ympäristöissä lapsia rohkaistaan vuorovaikutukseen.

Varhaiskasvatukseen osallistuu lapsia, jotka puhuvat äidinkielenään sekä **ruotsia** että **suomea**. Näiden kaksikielisten lasten kielellisen kehityksen sekä identiteettien kehityksen kannalta on tärkeää, että molempia kieliä tuetaan ja lapsia kannustetaan niiden käyttöön.

voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia. Viittomakielisen varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea ja vahvistaa lasten kieli- ja kulttuuri-identiteettiä antamalla heille mahdollisuus käyttää ja omaksua suomalaista tai suomenruotsalaista viittomakieltä yhteistyössä huoltajien kanssa. Tavoitteena on myös lisätä lasten valmiuksia toimia erilaisissa kieliympäristöissä sekä vahvistaa lasten suomalaista tai suomenruotsalaista viittomakielistä ilmaisua ja viittomavarantoa.

Varhaiskasvatuksessa tuetaan monipuolisesti **vieraskielisten** ja **monikielisten** lasten kielitaidon sekä kieli- ja kulttuuri-identiteettien ja itsetunnon kehittymistä. Suomen/ruotsin kielen taidon kehittymistä edistetään tavoitteellisesti kielitaidon eri osa-alueilla lasten tarpeista ja edellytyksistä lähtien. Monipuolisten vuorovaikutustilanteiden ja oppimisympäristöjen avulla lapsille tarjotaan mahdollisuuksia käyttää ja omaksua suomea/ruotsia toisena kielenä. Suomen/ruotsin kielen omaksumisen lähtökohtana on arkielämän konkreettinen kieli ja sen ilmaisuväline. Kielen ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Lapsi saa valmiuksia havaintojen tekemiseen sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen ja itselleen sopivalla tavalla. Osa lapsista tutustuu suomalaiseen kulttuuriin ja suomen/ruotsin kieleen vasta tullessaan varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatus tukee lapsen kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Huoltajille kerrotaan suomalaisen varhaiskasvatustoiminnan tavoitteista, sisällöistä ja menetelmistä. Huoltajien kanssa keskustellaan perheen kielellisestä ympäristöstä, kielivalinnoista, monikielisten ja -kulttuuristen identiteettien muodostumisesta sekä äidinkielen tai -kielten kehityksen vaiheista ja merkityksestä.

Lapsille järjestetään mahdollisuuksien mukaan tilaisuuksia käyttää ja omaksua myös omaa äidinkieltään tai omia äidinkieliään. Oma äidinkieli sekä suomen/ruotsin oppiminen toisena kielenä rakentavat pohjaa lasten toiminnalliselle kaksi- ja monikielisyydelle. Vastuu lasten oman äidinkielen tai omien äidinkielen ja kulttuurin säilyttämisestä ja kehittämisestä on ensisijaisesti perheellä. Tarvittaessa huoltajien kanssa käytävissä keskusteluissa käytetään tulkkia, jolla varmistetaan molempipuolinen ymmärrys.

Kaskisten varhaiskasvatuksen toiminnan arviointi

Kaskisten varhaiskasvatussuunnitelmaa arvioidaan vuosittain keväällä vanhemmille tehtävän kyselyn kautta ja syksyllä vanhempainillassa. Lapsilta pyydetään myös samoihin aikoihin ajatuksia ja mielipiteitä päivähoidon toiminnasta. Henkilökunta päivittää varhaiskasvatuksen toimintaa jatkuvasti saadun palautteen perusteella ja laajempi itsearviointi tehdään keväisin. Palautteet ja muutokset lisätään Kaskisten varhaiskasvatussuunnitelmaan, joka on nähtävillä päiväkodissa sekä Kaskisten kaupungin nettisivuilla. Myös päiväkodin facebook sivuilla kerrotaan palautteesta. Kaskisten varhaiskasvatussuunnitelma päivitetään vuosittain syyslukukauden aikana ja viedään sivistyslautakunnan hyväksyttäväksi vuosittain tammikuussa.